

Міністерство освіти і науки України

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

кафедра німецької та французької мов і методики їх навчання

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри німецької та французької

мов і методики їх навчання

кандидат психологічних наук, доцент

_____ В.М.Лопушанський « « 2025 р.

МЕДІАКОМПЛЕКС У ВИКЛАДАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ

Спеціальність: 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)

Освітня програма: Середня освіта (Мова і література (німецька, англійська))

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації – магістр середньої освіти, вчитель німецької мови та зарубіжної літератури, вчитель англійської мови та зарубіжної літератури

Автор роботи

Кобилінець Любов Любомирівна

Науковий керівник

кандидат філологічних наук, доцент кафедри

німецької та французької мов та методики їх навчання

Гоцинець Ірина Львівна

_____ підпис

Дрогобич, 2025

Медіакомплекс у викладанні німецької мови як засіб реалізації компетентнісного підходу у навчанні.

Оцінка за період навчання (за результатами зведеної відомості)

[illegible]

прізвище, ім'я

Анотація

Кобилінець Л.Л. Медіакомплекс у викладанні іноземної мови як засіб реалізації компетентнісного підходу у навчанні.

Магістерська робота присвячена дослідженню можливостей використання медіакомплексу у викладанні іноземної мови в контексті компетентнісного підходу. Розкрито сутність поняття «медіакомплекс», його складові та функції у навчальному процесі. Проаналізовано вплив мультимедійних ресурсів на формування іноземної комунікативної, соціокультурної та цифрової компетентностей. Запропоновано методичні рекомендації щодо інтеграції медіакомплексу у практику викладання іноземних мов та розроблено систему вправ, що забезпечує поєднання навчально-пізнавальної діяльності з формуванням ключових компетентностей. Експериментальне навчання підтвердило ефективність використання медіакомплексу як інноваційного засобу підвищення мотивації, активності та результативності студентів у процесі опанування іноземної мови.

Ключові слова: медіакомплекс, іноземна мова, компетентнісний підхід, мультимедійні ресурси, цифрова компетентність, комунікативна компетентність, інноваційні технології навчання.

Annotation

Kobylinez L. L. Der Medienkomplex im Fremdsprachenunterricht als Mittel zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes im Lernen.

Die Masterarbeit ist der Untersuchung der Möglichkeiten des Einsatzes eines Medienkomplexes im Fremdsprachenunterricht im Kontext des kompetenzorientierten Ansatzes gewidmet. Es wird das Wesen des Begriffs „Medienkomplex“, seine Bestandteile und Funktionen im Lehr- und Lernprozess offengelegt. Der Einfluss multimedialer Ressourcen auf die Entwicklung fremdsprachlicher kommunikativer, soziokultureller und digitaler Kompetenzen wird analysiert. Es werden methodische Empfehlungen zur Integration des Medienkomplexes in die Praxis des Fremdsprachenunterrichts vorgeschlagen sowie ein Übungssystem entwickelt, das die Verbindung von lernorientierter Tätigkeit mit der Ausbildung von Schlüsselkompetenzen gewährleistet. Das experimentelle Lernen bestätigte die Wirksamkeit des Einsatzes des Medienkomplexes als innovatives Mittel zur Steigerung der Motivation, Aktivität und Leistungsfähigkeit der Studierenden im Prozess des Fremdsprachenerwerbs.

Schlüsselwörter: Medienkomplex, Fremdsprache, kompetenzorientierter Ansatz, multimediale Ressourcen, digitale Kompetenz, kommunikative Kompetenz, innovative Unterrichtstechnologien.

Abstract

Kobylinets L. L. The Media Complex in Foreign Language Teaching as a Means of Implementing the Competence-Based Approach in Learning.

The master's thesis is devoted to exploring the possibilities of using a media complex in foreign language teaching within the context of a competence-based approach. The essence of the concept of "media complex," its components, and functions in the teaching and learning process are revealed. The influence of multimedia resources on the development of foreign language communicative, sociocultural, and digital competences is analyzed. Methodical recommendations for integrating the media complex into the practice of foreign language teaching are proposed, and a system of exercises has been developed that combines learning activities with the formation of key competences. Experimental teaching confirmed the effectiveness of using the media complex as an innovative tool to enhance students' motivation, engagement, and performance in mastering a foreign language.

Keywords: media complex, foreign language, competence-based approach, multimedia resources, digital competence, communicative competence, innovative teaching technologies.

Зміст

Перелік умовних скорочень

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи компетентнісного підходу у вивченні іноземної мови.

1.1. Поняття та сутність компетентнісного підходу в освіті.

1.2. Реалізація компетентнісного підходу у вивченні іноземної мови.

Розділ 2. Дидактичні особливості комплексу медіаматеріалів у навчанні іноземної мови.

2.1. Інтернет-технології як середовище використання медіаматеріалу.

2.2. Особливості використання медіаматеріалів у вивченні німецької мови.

Розділ 3. Практичні основи використання медіакомплексу як засобу компетентнісного підходу у навчанні німецької мови.

3.1. Експериментальне дослідження.

3.2. Аналіз результатів застосування комплексу медіаматеріалу у німецькій мові як засобу реалізації компетентнісного підходу.

Висновки

Список використаної літератури

Zusammenfassung

Summary

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

КК - комунікативна компетентність

КП – компетентнісний підхід

МК - медіакомплекс

МТ – мобільні технології

НВЖ – навчання впродовж життя

СМ – соціальні мережі

ЦК – цифрова компетентність

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку освіти зумовлюють необхідність удосконалення методів і засобів навчання, що сприяють формуванню ключових компетентностей учнів та студентів. У контексті викладання іноземних мов особливу увагу привертає компетентнісний підхід, який передбачає не лише засвоєння мовних знань, а й розвиток умінь ефективного комунікування, критичного мислення та використання мови в реальних життєвих ситуаціях.

Одним із перспективних засобів реалізації цього підходу є використання медіа комплексу – інтегрованої системи цифрових та традиційних медіа-ресурсів, які сприяють активному залученню учнів до навчального процесу, стимулюють їхню мотивацію та забезпечують гнучкість у викладанні. Використання відео, аудіо, інтерактивних платформ, електронних підручників і мультимедійних завдань дозволяє створити комунікативно-орієнтоване навчальне середовище, що відповідає сучасним освітнім стандартам.

Медіа комплекс у викладанні іноземних мов – це сукупність цифрових та традиційних медіа-ресурсів, які використовуються для підвищення ефективності навчального процесу. Вивчення німецької мови за допомогою медіа комплексу дозволяє зробити навчання більш динамічним, інтерактивним та наближеним до реального мовного середовища.

Актуальність теми зумовлена необхідністю пошуку ефективних методичних рішень для викладання іноземних мов, які б відповідали викликам цифрової епохи та забезпечували формування мовленнєвих компетентностей на високому рівні.

Компетентнісний підхід у освіті досліджували багато українських та зарубіжних науковців. Ось деякі з них та їхні погляди на цю проблему: О.В. Овчарук досліджує питання компетентнісного підходу в сучасній українській освіті, зокрема, роль цифрових технологій у формуванні ключових компетентностей учнів, Л. Ващенко займалася аналізом компетентнісного підходу в освіті та його впливу на формування професійної компетентності педагогів, Г.Є. Бойко досліджувала роль мультимедійних технологій у викладанні іноземних мов та вплив цифрових ресурсів на розвиток мовленнєвих компетентностей, О.П. Мельник вивчала методику

застосування електронних навчальних комплексів у викладанні німецької мови, Н. Грибок досліджувала застосування медіа технологій у навчанні іноземних мов та їхній вплив на формування мовної компетентності, Л.Г. Паращенко займалася питанням цифрової компетентності у сучасному освітньому просторі та адаптації європейських стандартів компетентнісного навчання в Україні, Дж. Дьюї є одним із засновників концепції навчання через досвід (experiential learning), що є основою компетентнісного підходу. Він вважав, що освіта має формувати практичні навички, а не лише передавати знання, Х. Вейнфуртер розглядав компетентнісний підхід як поєднання когнітивного, афективного та поведінкового компонентів навчання, П. Ленгран – один із теоретиків концепції "навчання впродовж життя", яка є важливим елементом компетентнісного підходу, Г. Нойнер – один із провідних німецьких методистів, який досліджував інтеграцію мультимедійних технологій у викладання німецької мови як іноземної, Г. Шторсь аналізував цифрові навчальні платформи та їх вплив на розвиток мовної компетенції, Д. Літл досліджував автономне навчання за допомогою медіа комплексів, П. Бекер вивчав комунікативний підхід та роль електронних ресурсів у навчанні іноземних мов.

Об'єкт дослідження – процес викладання іноземної мови в контексті компетентнісного підходу.

Предмет дослідження – використання медіа комплексу як інструменту реалізації компетентнісного підходу у навчанні німецької мови.

Метою дослідження є аналіз можливостей застосування медіа комплексу у викладанні іноземних мов як засобу реалізації компетентнісного підходу та оцінка його впливу на ефективність навчання.

Відповідно, **завдання дослідження** включають:

- визначення теоретичних основ компетентнісного підходу у викладанні іноземних мов;
- аналіз медіа комплексу як навчального інструменту;
- розробку та апробацію методичних рекомендацій щодо його використання у навчальному процесі;
- оцінку ефективності запропонованих методик на практиці.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі **методи дослідження**: аналіз, синтез та узагальнення даних, представлених у методичній, лінгвістичній та психолого-педагогічній літературі з досліджуваної проблеми; порівняння зарубіжних та вітчизняних досліджень проблеми використання медіа комплекс у викладанні іноземної мови як засіб реалізації компетентнісного підходу у навчанні; спостереження; експеримент.

Наукова новизна дослідження полягає у вдосконаленні методики використання медіа комплекс у викладанні іноземної мови як засіб реалізації компетентнісного підходу у навчанні.

Теоретичне значення дослідження. Дослідження розширює наукові уявлення про:

- роль медіа комплексу у викладанні іноземних мов;
- вплив компетентнісного підходу на ефективність навчання;
- методологічні основи використання цифрових технологій у мовній освіті;
- інтеграцію традиційних і сучасних методів навчання для формування мовленнєвої компетенції.

Отримані результати можуть бути використані для подальших досліджень у галузі методики викладання іноземних мов, педагогічних інновацій і цифрової дидактики.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження можуть бути застосовані у:

- розробці методичних рекомендацій для викладачів іноземних мов;
- створенні навчальних програм з використанням медіа комплексу;
- вдосконаленні онлайн-курсів та дистанційного навчання;
- підготовці навчальних матеріалів, що поєднують традиційні та цифрові ресурси;
- підвищенні мотивації студентів та покращенні якості засвоєння іноземної мови.

Це дослідження може бути корисним для вчителів, викладачів, методистів і розробників освітніх програм.

Структура роботи: Магістерська робота складається із наступних частин: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, резюме німецькою та англійською мовами.

У Розділі 1 «Теоретичні основи компетентнісного підходу у вивченні іноземної мови» подається поняття та сутність компетентнісного підходу в освіті та представлено основні висловлювання науковців з приводу цієї теми, представлено шляхи реалізації компетентнісного підходу у вивченні іноземної мови.

Розділ 2 «Дидактичні особливості комплексу медіаматеріалів у навчанні іноземної мови» розглядає інтернет-технології як середовище використання медіаматеріалу та окреслює особливості використання медіаматеріалів у вивченні німецької мови.

У Розділі 3 «Практичні основи використання медіакомплексу як засобу компетентнісного підходу у навчанні німецької мови» представлене експериментальне дослідження та аналіз результатів застосування комплексу медіаматеріалу у німецькій мові як засобу реалізації компетентнісного підходу.

Висновки узагальнюють викладений у роботі матеріал та зосереджують увагу на основних її моментах.

Список літератури налічує 50 джерел української та зарубіжної літератури, які дали можливість якнайкраще розкрити тему магістерської роботи.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

1.1. Поняття та сутність компетентнісного підходу в освіті.

Компетентнісний підхід є одним із ключових напрямів сучасної освіти, спрямованим на формування у здобувачів освіти не лише знань, а й умінь та навичок, необхідних для ефективної діяльності в реальному житті. Його сутність полягає у зміні акценту з накопичення інформації на розвиток здатності використовувати набуті знання у різних ситуаціях, вирішувати проблеми та досягати поставлених цілей.

О.В. Овчарук визначає компетентність як інтегровану характеристику особистості, яка поєднує знання, навички, цінності та здатність до саморозвитку. У працях, зокрема у виданні *«Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи»* [18], аналізує європейські стандарти компетентнісного навчання та шляхи їх імплементації в Україні. Вона підкреслює важливість цифрової компетентності та використання медіа технологій у навчанні.

Вона зазначає, що «компетентнісний підхід у навчанні іноземних мов передбачає формування здатності учня або студента застосовувати мовні знання у реальних комунікативних ситуаціях, розвиваючи ключові компетентності: лінгвістичну, соціокультурну та комунікативну» [18].

І. Зимня досліджувала поняття «компетенція» та «компетентність», наголошуючи, що компетентність – це не лише сукупність знань, а й здатність їх застосовувати в реальному житті. Вона вивчала механізми формування іншомовної комунікативної компетентності. У своїх працях І. Зимня зазначала, що сучасне навчання іноземних мов має бути інтегрованим, враховувати психологічні та соціальні аспекти навчання [11, с.34].

І. Зимня вказує на те, що «компетентнісний підхід у викладанні мов базується на інтеграції знань, навичок і цінностей, які дозволяють індивіду використовувати мову як засіб комунікації, розуміння та творчої самореалізації у різних життєвих ситуаціях» [11].

Л. Ващенко вважала, що викладачі мають володіти не лише предметною компетентністю, а й методичною та цифровою грамотністю. Вона наголошувала на

необхідності використання аудіовізуальних засобів у навчанні іноземних мов [8, с.22].

Н. Грибок визначила ефективність відео, інтерактивних платформ та мобільних додатків у формуванні мовної компетентності. Вона довела, що застосування медіа технологій допомагає студентам розвивати розмовні навички та краще сприймати іноземну мову на слух [10].

Л. Паращенко вказувала, що інтеграція медіа ресурсів у навчальний процес дозволяє забезпечити індивідуальний підхід до навчання, аналізувала європейський досвід і пропонувала шляхи вдосконалення цифрової освіти в Україні [19].

Дж. Дьюї вважав, що знання не можуть існувати окремо від реального життя, тому навчання має бути спрямоване на формування практичних навичок. Його ідеї лягли в основу компетентнісного підходу, зокрема у викладанні іноземних мов через інтерактивні завдання та ситуаційне навчання [26].

Х. Вейнфуртер визначав компетентнісний підхід як баланс між теоретичними знаннями та практичними вміннями. Він вивчав когнітивні та поведінкові аспекти навчання, підкреслюючи важливість активного залучення студентів у процес [50]. Х. Вейнфуртер вважав, що медіа технології можуть підвищити ефективність навчання іноземних мов, якщо використовувати їх системно [50].

Вчений визнає, що «компетентнісний підхід до викладання іноземної мови визначається як спрямованість навчального процесу на розвиток когнітивних, соціальних та поведінкових здібностей учня для ефективного мовленнєвого спілкування в сучасному мультикультурному світі» [50].

П. Ленгран наголошував, що освіта не повинна обмежуватися шкільним або університетським періодом, а має бути доступною протягом усього життя. Він вивчав компетентнісний підхід у контексті неперервної освіти, підкреслюючи роль цифрових платформ та онлайн-курсів [36].

Д. Перкінс вважав, що знання повинні бути не лише засвоєні, а й усвідомлені у широкому контексті. Він наголошував на важливості використання технологій у навчанні, особливо у викладанні мов [43].

Д. Перкінс говорить, що «компетентнісний підхід у вивченні мов означає навчання для розуміння, де студенти не просто засвоюють граматику і лексику, а й навчаються осмислено використовувати мову у різних контекстах, розвиваючи критичне мислення та адаптивні навички» [43].

Є. Торнтон досліджував ефективність інтерактивних платформ, мобільних застосунків і віртуальної реальності у вивченні іноземних мов. Він довів, що мультимедійні інструменти сприяють швидшому засвоєнню матеріалу та покращують комунікативні навички [47].

Є. Торнтон зазначає, що «у методиці викладання іноземних мов компетентнісний підхід базується на використанні цифрових технологій та інтерактивних методів, що дозволяють створювати реалістичне мовне середовище, стимулюючи автономність і саморозвиток учня» [47] .

Представимо порівняльний аналіз визначень у Т.1

Таблиця 1. Порівняння визначень компетентнісного підходу у методиці викладання іноземних мов

Дослідник	Визначення	Основний акцент	Інструменти реалізації
О.В. Овчарук (2004)	Компетентнісний підхід передбачає формування мовних знань для реальних комунікативних ситуацій, розвиваючи лінгвістичну, соціокультурну та комунікативну компетентності.	Комунікативна компетентність	Соціокультурний контекст, практичні мовні ситуації
І.Є. Зимня (2004)	Компетентнісний підхід базується на інтеграції знань, навичок і цінностей, необхідних для ефективного мовного використання.	Інтеграція знань, навичок і цінностей	Акцент на особистісний розвиток, усвідомлене навчання
Хайнц Вейнфуртер (2015)	Компетентнісний підхід спрямований на розвиток когнітивних, соціальних та поведінкових здібностей для ефективної комунікації.	Баланс когнітивного, соціального та поведінкового компонентів	Використання ситуаційного навчання, групові дискусії

Дослідник	Визначення	Основний акцент	Інструменти реалізації
Давид Перкінс (1992)	Компетентнісний підхід означає навчання для розуміння, а не просто засвоєння фактів.	Осміслене навчання	Критичне мислення, адаптивні навички
Єн Торнтон (2019)	Використання цифрових технологій та інтерактивних методів для створення реалістичного мовного середовища.	Технології у навчанні	Онлайн-платформи, мобільні додатки, інтерактивні середовища

Отже, спільним є :

- Усі дослідники наголошують, що компетентнісний підхід виходить за межі простого запам'ятовування фактів – він спрямований на застосування знань у реальних умовах.
- Більшість визначень враховують інтеграцію когнітивних, соціальних та поведінкових аспектів навчання.
- Використання інноваційних методів навчання (ситуаційне навчання, інтерактивність, цифрові технології).

Основними принципами компетентнісного підходу є:

1. Орієнтація на практичне застосування знань – навчальний процес будується так, щоб здобувачі освіти не просто запам'ятовували інформацію, а вміли її використовувати у різних життєвих і професійних контекстах.
2. Формування ключових компетентностей – у межах компетентнісного підходу особлива увага приділяється розвитку загальних (ключових) компетентностей, таких як комунікативна, соціальна, інформаційно-цифрова, культурна та інші.
3. Активні методи навчання – застосування інтерактивних технологій, проєктного навчання, роботи в групах, дослідницьких методів сприяє розвитку компетентностей.
4. Оцінювання не лише знань, а й умінь – у компетентнісному підході важливо оцінювати не просто рівень засвоєння матеріалу, а й здатність застосовувати його на практиці.

Європейська Рада освіти визначила основні ключові компетентності, необхідні для успішного навчання та працевлаштування [28]:

- Комунікативна компетентність (рідною та іноземними мовами)
- Математична та базова компетентність у природничих науках і технологіях
- Цифрова компетентність
- Навчання впродовж життя
- Соціальна та громадянська компетентність
- Підприємницька компетентність
- Культурна компетентність

Розглядаючи кожну з вищеназваних компетентностей, необхідно дати визначення поняттям «компетенція», «компетентність», які є базовими поняттями в середині компетентнісного підходу.

Компетенція – це сукупність повноважень, знань, навичок і обов’язків, визначених для певної особи, організації чи органу влади в межах їхньої діяльності. Вона охоплює теоретичні та практичні аспекти виконання завдань у певній сфері.

Компетентність – це здатність особи ефективно застосовувати свої знання, навички, досвід і особистісні якості для успішного виконання завдань у певній сфері діяльності. Вона включає професіоналізм, критичне мислення, адаптивність та інші характеристики, необхідні для якісного виконання роботи.

О. Овчарук визначає компетентність як здатність особистості реалізовувати свої знання, вміння та навички у різних життєвих і професійних ситуаціях [18].

С. Гончаренко визначав компетенцію як сукупність знань, навичок і досвіду, які дають змогу ефективно діяти в певній сфері діяльності [9].

Дж. Равен вважав, що компетентність – це сукупність здібностей, що забезпечують успішну діяльність у певній сфері [44].

Ф. Вайнерт визначав компетентність як здатність мобілізувати когнітивні ресурси для вирішення проблем та досягнення цілей [49].

Р. Хофман розглядав компетентність як поєднання професійних знань, умінь і особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання завдань [32].

Н. Хутт наголошував, що компетентність проявляється в реальних умовах, коли людина успішно виконує професійні або соціальні функції [33, с.310].

Дж. В. Пелгрімс підкреслював, що компетенція включає не тільки знання й навички, а й мотивацію до їх застосування.

Розглянувши поняття компетенції та компетентності, зупинимось на вище окреслених ключових компетентностях, які й відображають компетентнісний підхід у вивченні іноземних мов.

Комунікативна компетентність (КК) – це здатність людини ефективно, доречно та результативно взаємодіяти з іншими в різних соціальних, професійних і культурних контекстах [42, с.29].

Вона включає:

- Знання (мовних норм, культурних особливостей спілкування, стратегій комунікації).
- Навички (активне слухання, аргументація, вербальна та невербальна комунікація).
- Особистісні якості (емпатія, толерантність, впевненість у спілкуванні).

Л.Виготський підкреслював, що комунікація – це основа соціального розвитку особистості [48].

Дж. Хаймс ввів поняття *комунікативної компетенції* як уміння використовувати мову відповідно до ситуації [34].

Н. Хомський розрізняв *лінгвістичну* та *комунікативну компетенцію*, наголошуючи, що знання граматики не гарантує успішного спілкування [25].

КК є важливою у професійній діяльності, освіті, дипломатії та міжособистісних стосунках.

Математична та базова компетентність у природничих науках і технологіях – це здатність застосовувати математичні методи, наукові знання та технологічні навички для розв'язання реальних проблем у різних сферах життя та професійної діяльності.

Математична компетентність включає:

- Розуміння математичних понять, операцій і відносин.

- Уміння логічно міркувати, будувати аргументацію та працювати з математичними моделями.

- Використання математичних методів у повсякденній діяльності та професійній сфері.

Компетентність у природничих науках і технологіях передбачає:

- Знання основних наукових законів, понять і принципів у фізиці, хімії, біології, екології.

- Уміння використовувати науковий метод дослідження (спостереження, експеримент, аналіз даних).

- Усвідомлення впливу науки і технологій на суспільство, економіку, екологію.

Ця компетентність є основою для критичного мислення, технічних інновацій та раціонального прийняття рішень у сучасному світі.

Цифрова компетентність (ЦК) – це здатність впевнено, критично та безпечно використовувати цифрові технології для навчання, роботи, спілкування та вирішення повсякденних завдань.

Основні складові ЦК:

- Інформаційна грамотність – уміння знаходити, оцінювати, зберігати та аналізувати інформацію.

- Комунікація та співпраця – ефективне використання цифрових засобів для обміну даними, дистанційної роботи та соціальної взаємодії.

- Створення цифрового контенту – навички роботи з текстами, зображеннями, відео, програмування тощо.

- Безпека в цифровому середовищі – знання про захист персональних даних, кібербезпеку, етичне використання цифрових ресурсів.

- Розв’язання технічних проблем – здатність використовувати й адаптувати цифрові технології для вирішення різних завдань.

Європейська комісія визначає цифрову компетентність як ключову для успішного функціонування в сучасному суспільстві.

М. Фулан підкреслює, що цифрова грамотність є важливим компонентом розвитку навичок XXI століття [29].

ЦК необхідна для успішного навчання, професійного розвитку, безпечного використання Інтернету та ефективного функціонування в сучасному цифровому суспільстві.

Навчання впродовж життя (Lifelong Learning) (НВЖ)– це безперервний процес здобуття знань, навичок і компетентностей протягом усього життя з метою особистісного, професійного та соціального розвитку.

Основні аспекти НВЖ:

- Формальне навчання – освіта в школах, університетах, курсах з отриманням дипломів і сертифікатів.
- Неформальне навчання – курси, тренінги, семінари, онлайн-навчання без офіційного диплому.
- Інформальне навчання – самоосвіта, набуття знань через досвід, спілкування, читання тощо.

Важливим аспектом є:

- Адаптація до швидких змін у суспільстві та на ринку праці.
- Розвиток особистості, критичного мислення та самореалізації.
- Підвищення професійної конкурентоспроможності.

ЮНЕСКО визначає навчання впродовж життя як ключовий підхід до розвитку людського капіталу та стійкого суспільства.

К. Роджерс підкреслював, що справжнє навчання – це процес безперервного розвитку особистості [45].

Дж. Дьюї розглядав навчання як постійний процес адаптації людини до змін у навколишньому середовищі [26].

Соціальна та громадянська компетентність – це здатність особистості ефективно взаємодіяти з іншими людьми в різних соціальних контекстах, брати активну участь у житті суспільства, поважати права і свободи інших, а також діяти відповідально за добробут громади та країни.

Основні складові соціальної та громадянської компетентності:

- Соціальні навички – здатність до співпраці, комунікації, вирішення конфліктів та емпатії.

- Громадянські права та обов'язки – розуміння прав та обов'язків громадянина, а також вміння активно брати участь у суспільних процесах.

- Критичне мислення – уміння аналізувати соціальні ситуації, брати до уваги різні точки зору та приймати обґрунтовані рішення.

- Етика та відповідальність – здатність діяти в інтересах спільного блага, поважати закон, зберігати соціальну згуртованість і толерантність.

ЮНЕСКО визначає громадянську компетентність як важливу складову для розвитку демократичного суспільства та миру [27].

Дж. Дьюї наголошував на важливості освіти для формування відповідальних громадян, здатних до критичного мислення та участі в демократичних процесах [26].

Соціальна та громадянська компетентність є ключовими для розвитку активного, відповідального громадянства та забезпечення соціальної гармонії. Вона охоплює як індивідуальні, так і колективні якості, необхідні для ефективного функціонування в демократичному суспільстві.

Підприємницька компетентність (ПК) – це здатність особистості використовувати знання, навички та інноваційний підхід для створення, управління і розвитку бізнесу, а також прийняття рішень у умовах невизначеності та ризику. Вона включає вміння виявляти можливості для бізнесу, ініціювати проекти, ефективно планувати і організовувати діяльність, а також керувати ресурсами.

Основні складові ПК:

- Ініціативність – здатність проявляти активність, виявляти нові можливості для розвитку бізнесу.

- Креативність та інноваційність – здатність до генерації нових ідей, впровадження інновацій у робочі процеси та продукти.

- Організаційні навички – планування, управління ресурсами, фінансами та людьми для досягнення підприємницьких цілей.

- Прийняття рішень у невизначених умовах – здатність аналізувати ризики, адаптуватися до змін та приймати ефективні рішення в умовах нестабільності.

Дж. Кауфман підкреслював важливість розвитку підприємницької освіти та формування підприємницької культури в суспільстві [35].

Культурна компетентність – це здатність розуміти, взаємодіяти та адаптуватися до різних культурних контекстів, зберігаючи при цьому повагу до культурних відмінностей та сприяючи взаєморозумінню. Вона передбачає розвиток навичок спілкування і взаємодії з людьми з різних культур, а також здатність адаптуватися до мультикультурних середовищ.

Основні складові культурної компетентності:

- Розуміння культурних відмінностей – здатність усвідомлювати й аналізувати різні культурні норми та цінності.
- Толерантність та відкритість до різних культур – повага до культурних традицій, звичаїв, релігії та поведінкових норм інших народів.
- Інтеркультурна комунікація – уміння ефективно спілкуватися з людьми з різних культур, враховуючи мовні та культурні бар'єри.
- Адаптивність – здатність адаптувати свою поведінку та комунікацію відповідно до культурних особливостей.

Г. Хофшted досліджував вплив культурних відмінностей на організаційну поведінку та комунікацію [32].

Е. Беннет розробив модель розвитку культурної компетентності, яка включає різні рівні взаємодії з іншими культурами [22].

Описані компетентності допомагають адаптуватися до сучасних вимог глобалізованого світу і відіграють важливу роль в освіті.

КП у загальній освіті об'єктивно відповідає соціальним очікуванням у сфері освіти, а також інтересам і потребам учасників освітнього процесу.

Слід зазначити, що цей підхід суперечить деяким усталеним у сфері освіти стереотипам і тенденціям, звичним критеріям оцінювання навчальної та педагогічної діяльності загалом. Однак інший підхід до формування цілей навчання, новий рівень особистісного ставлення до змісту освіти, перетворення досвіду на результат, системоутворююче врахування метапредметних і міждисциплінарних зв'язків – усе це є актуальним і затребуваним. Це робить компетентнісний підхід

необхідним та адекватним сучасним вимогам до людини в умовах швидкозмінної цифрової епохи.

Більше того, у змісті освіти може бути дидактично адаптовано досвід вирішення різноманітних проблем, що в підсумку позитивно вплине на соціальний досвід майбутніх випускників школи.

1.2. Реалізація компетентнісного підходу у вивченні іноземної мови.

КП своїм корінням сягає теорії мови, що безпосередньо відображається на змінах усередині цієї навчальної дисципліни. Висока компетентність у сфері іноземної мови є вкрай затребуваною на сучасному ринку праці, а її володіння вітається у більшості актуальних професій.

КП розширює межі навчання, зміщуючи акцент із простого засвоєння предметних знань, навичок та завчених мовних патернів. Його ключове завдання — формування вторинної мовної особистості, здатної до адекватної міжкультурної взаємодії іноземною мовою та роботи з оригінальними зарубіжними інформаційними джерелами.

Матеріал сучасного уроку іноземної мови повинен бути відібраний не тільки відповідно до теми, що вивчається, та предметного змісту, але й з урахуванням формування компетентності в питаннях іншомовного спілкування через розвиток компетенцій, що корінним чином змінює підхід вчителя до складання навчального заняття.

Удосконалення компетенцій відрізняється від сухого засвоєння предметного змісту за темою блоку кількох уроків. Ціннісно-сміслова компетенція безпосередньо пов'язана з особистісним досвідом учня, тому обговорення будь-якого питання будується на основі не тільки вираження власної точки зору, але й аргументування, обґрунтування.

Іноземна мова вивчається на основі зіткнення рідної та чужої культури. Загальнокультурна компетенція є основоположною і безпосередньо реалізується за допомогою цього предмета, у побудованому вчителем або викладачем діалозі культур, через вивчення соціокультурних характеристик, мовного матеріалу, концептів, традицій і побуту, а також багатьох інших унікальних явищ іноземної культури, причому в прямому порівнянні з рідною.

Навчально-пізнавальна компетенція повинна не тільки нести, але й пояснювати практичний зміст вивчення предмета. У випадку з іноземними мовами це не обмежується лише організаційними та аналітичними процесами, а відображається через умови і приклади застосування в реальному житті, що може

бути продемонстровано на уроках за допомогою автентичних матеріалів, медіатекстів.

Інформаційна компетенція в значній мірі відповідає за більш повне формування комунікативної та соціокультурної компетенцій, оскільки сучасні ІКТ та інтернет-ресурси відкривають безліч можливостей для прямої комунікації з носієм мови, через переписку, чат, телекомунікаційні проекти та багато інших форматів.

Формування та розвиток КК є головною метою вивчення іноземної мови в школі, тому всі навчальні завдання, форми і методи роботи, використовувані матеріали спрямовані безпосередньо на її вдосконалення.

Соціально-трудова компетенція може формуватися за рахунок корисних, заснованих на реальних сучасних проблемах дискусій, круглих столів, проектної діяльності.

Компетенція особистісного самовдосконалення стикається з внутрішньою культурою особистості, світоглядом, прагненням до саморозвитку, траєкторією побудови власного життєвого шляху. Вона може формуватися на основі висловлювань про себе, свої плани в реальній мовній комунікації.

Таким чином, теоретичні положення КП потенційно усувають розрив між теорією та практикою вивчення іноземної мови в школі, що здатне навчити учнів використовувати іноземні мови на іншому рівні, а саме для розваг, саморозвитку та, безсумнівно, для вирішення навчальних завдань.

В умовах медіатизованого спілкування КК формується не тільки складовими комунікативної компетенції, а й способами, формами, вміннями та навичками роботи з різними комунікативними кодами, а також створенням на основі цих кодів логічного, адекватного ситуації повідомлення, причому здебільшого в цифровому вигляді.

КП у вивченні німецької мови передбачає розвиток не тільки мовних знань, але й різноманітних навичок та компетенцій, які дозволяють учням ефективно використовувати мову у реальних комунікативних ситуаціях. Основний акцент робиться на практичному застосуванні мови, а не лише на теоретичних знаннях.

1. Комунікативна компетентність

Основою компетентнісного підходу є розвиток комунікативної компетентності, яка включає вміння вести діалог, спілкуватися у різних ситуаціях (письмово і усно), правильно та ефективно використовувати німецьку мову для досягнення комунікативних цілей.

- Реалізація: використання ситуацій для практики діалогів (наприклад, на тему подорожей, покупки, ресторану тощо), ролева гра, створення ситуацій для спонтанних розмов, читання текстів і їх обговорення, виконання письмових завдань.

Ось приклад завдання для 10 класу, спрямованого на реалізацію комунікативної компетентності німецькою мовою:

Тема уроку: „*Reisen und Urlaub*“ (Подорожі та відпустка)

Завдання: Рольова гра – Планування подорожі

Ціль завдання: Розвивати навички усного спілкування, зокрема вміння вести діалог у реальних ситуаціях, плануючи подорож. Учні повинні продемонструвати здатність до аргументації, обговорення різних варіантів і прийняття рішень.

Інструкція для учнів:

Ситуація: Ви і ваш друг/подруга плануєте поїздку на вихідні до одного з німецькомовних міст. Ви повинні вибрати місто для подорожі та обговорити деталі подорожі: транспорт, місце для ночівлі, план екскурсій, що будете робити під час подорожі.

Ролі:

1. Турист 1 (Student A): Ви хочете поїхати до Відня. Ви повинні переконати свого друга/подругу, що це найкраще місце для подорожі, і обговорити, що ви будете робити під час поїздки.

2. Турист 2 (Student B): Ви хочете поїхати до Берліна. Вам потрібно переконати свого друга/подругу, що Берлін набагато цікавіший і має більше цікавих місць для відвідування. Ви також обговорюєте можливості транспорту і місця для ночівлі.

Завдання:

1. Планування поїздки:

- Де ви будете жити (готель, квартира, хостел)?

- Як ви будете подорожувати (поїзд, автобус, літак)?
- Які цікаві місця ви хочете відвідати в місті?
- Як ви будете проводити свій час (екскурсії, покупки, відпочинок)?

2. Діалог:

○ Учні повинні вести діалог, використовуючи німецьку мову. Вони повинні намагатися переконати один одного в перевагах своїх міст.

○ Завдання включає використання запитань, відповідей, аргументації та висловлення власної думки.

Приклад діалогу:

Student A (Турист 1): „Ich habe gehört, dass Wien eine sehr schöne Stadt ist. Dort gibt es viele Museen und historische Sehenswürdigkeiten. Was hältst du davon, wenn wir dorthin fahren?“

Student B (Турист 2): „Wien ist bestimmt schön, aber ich finde, dass Berlin viel mehr zu bieten hat. Berlin ist die Hauptstadt von Deutschland und hat viele coole Sehenswürdigkeiten wie das Brandenburger Tor und den Alexanderplatz. Außerdem gibt es viele junge Leute und coole Bars.“

Student A: „Aber in Wien gibt es das Schloss Schönbrunn und die berühmte Wiener Oper. Wir könnten dort auch ein Konzert besuchen!“

Student B: „Das klingt gut, aber Berlin hat auch viele tolle Museen und der Fernsehturm hat eine super Aussicht. Außerdem ist Berlin nicht so teuer wie Wien.“

Після виконання рольової гри учні обговорюють, який варіант подорожі їм більше подобається, і обґрунтовують свій вибір. Вчитель оцінює не тільки правильність мовних форм, але й здатність учнів активно вести діалог, обговорювати різні варіанти та приймати спільне рішення.

Таке завдання дозволяє учням не тільки використовувати мову у реальних комунікативних ситуаціях, а й розвивати навички переконування, аргументації та критичного мислення.

2. Лексична та граматична компетентність

Ця компетентність включає в себе правильне використання лексичних одиниць і граматичних структур у мовленні. Важливо, щоб учень не просто знав правила, а й міг їх застосовувати у конкретних контекстах.

- Реалізація: інтеграція граматичних та лексичних структур у контекстні ситуації, використання тематичних блоків для вивчення лексики, робота з текстами різних жанрів (новини, діалоги, оповідання).

Ось приклад завдання для 10 класу, яке сприяє розвитку лексико-граматичної компетентності німецькою мовою:

Тема уроку: „Umwelt und Nachhaltigkeit“ (Навколишнє середовище та сталий розвиток)

Завдання: Заповнення таблиці та побудова речень з використанням нових слів і граматичних структур

Ціль завдання: Розвивати здатність використовувати нову лексику і граматичні структури для опису актуальних тем, зокрема теми екології, сталого розвитку та охорони навколишнього середовища.

Інструкція для учнів:

1. Ознайомтесь з новою лексикою, пов'язаною з темою „Umwelt und Nachhaltigkeit“.
2. Використовуйте правильні граматичні конструкції для формування речень:
 - Präsens (теперішній час) для загальних тверджень.
 - Modale Verben (модальні дієслова) для вираження можливості чи необхідності.
 - Wortschatz (лексика): Umwelt, Abfall, Recycling, nachhaltig, Energie, umweltfreundlich, Klimawandel, etc.
3. Заповніть таблицю з лексикою та граматичними конструкціями, а потім побудуйте з ними кілька речень.

Таблиця для заповнення:

Лексичні одиниці	Переклад	Приклад речення (Präsens або Modalverben)
Abfall	сміття	<i>Wir produzieren viel Abfall, deshalb müssen wir recyceln.</i>
Recycling	переробка	<i>Es ist wichtig, Recycling zu machen, um die Umwelt zu schonen.</i>
nachhaltig	сталий, сталий розвиток	<i>Nachhaltige Energiequellen sind sehr wichtig für die Zukunft.</i>
Klimawandel	зміна клімату	<i>Der Klimawandel betrifft uns alle und wir müssen handeln.</i>
umweltfreundlich	екологічно чистий	<i>Diese Produkte sind umweltfreundlich und können recycelt werden.</i>
Energie sparen	економити енергію	<i>Wir müssen Energie sparen, um die Ressourcen zu schonen.</i>

Завдання:

1. Використовуючи нові слова, складіть 5 речень, які описують ваші особисті звички щодо захисту навколишнього середовища.
2. Використовуйте модальні дієслова (können, müssen, sollen) для вираження необхідності або можливості в ситуаціях, пов'язаних із захистом навколишнього середовища.

Приклад речень:

1. Abfall
 - o Jeden Tag trenne ich den Abfall, um das Recycling zu erleichtern.
(Кожного дня я сортую сміття, щоб полегшити переробку.)
2. Recycling
 - o Wir müssen mehr Recycling machen, um die Umwelt zu schonen.
(Ми повинні більше займатися переробкою, щоб зберегти навколишнє середовище.)
3. nachhaltig
 - o Es ist wichtig, nachhaltige Energiequellen zu nutzen, um den Klimawandel zu bekämpfen. (Важливо використовувати сталий енергетичний ресурс, щоб боротися з кліматичними змінами.)
4. Klimawandel
 - o Der Klimawandel betrifft uns alle, deshalb müssen wir sofort handeln.
(Зміна клімату стосується всіх нас, тому ми повинні діяти негайно.)
5. umweltfreundlich

○ Es gibt viele umweltfreundliche Produkte, die die Natur nicht schädigen.
(Є багато екологічно чистих продуктів, які не шкодять природі.)

Учні повинні обговорити побудовані речення в класі, з'ясовуючи, де і як можна покращити свою граматичну точність. Вчитель також може провести колективну перевірку правильності використання лексики та граматичних форм.

Це завдання дає можливість учням не лише застосувати нову лексику, але й правильно використовувати граматичні конструкції, які вони вивчають. Речення на актуальну екологічну тему допомагають підвищити мовну компетентність учнів і розвивати їх здатність говорити на серйозні соціальні теми.

3. Культурна компетентність

Учень має розуміти культурні та соціальні контексти, в яких використовується німецька мова. Це важливо для ефективного спілкування з носіями мови, розуміння різних мовних варіантів і традицій.

- Реалізація: включення культурних аспектів країни носія мови в навчальний процес (тематичні уроки про Німеччину, Австрію, Швейцарію), вивчення традицій, звичаїв, особливостей спілкування у німецькомовних країнах.

Ось приклад завдання для 10 класу, яке сприяє розвитку культурної компетентності німецькою мовою:

Тема уроку: *„Feste und Traditionen in Deutschland und in der Ukraine“* (Свята та традиції в Німеччині та Україні)

Завдання: Порівняння свят і традицій

Ціль завдання: Розвивати здатність учнів порівнювати культурні особливості двох країн — Німеччини та України, використовувати німецьку мову для опису різних святкових традицій і вираження своїх думок.

Інструкція для учнів:

1. Ознайомтесь із інформацією про традиційні свята в Німеччині та Україні (наприклад, Різдво, Великдень, День незалежності).

2. Використовуйте порівняльну лексику і граматичні конструкції для створення тексту про святкові традиції.

3. У групах учні повинні підготувати презентацію або написати короткий текст, порівнюючи свята в обох країнах (наприкладі Різдва чи Великодня).

Завдання: Порівняння свят

1. Обговорення: Вчитель дає учням завдання порівняти традиції святкування Різдва та Великодня в Україні та Німеччині. Учні повинні звернути увагу на такі аспекти:

- Як святкують ці свята в Німеччині і в Україні?
- Які традиційні страви готують?
- Які символи пов'язані з цими святами?
- Як святкують різні вікові групи людей?

2. Вибір свят: Учні можуть вибрати одне свято для детальнішого аналізу або порівняти кілька свят.

Приклад порівняння:

Тема: „*Weihnachten in Deutschland und Weihnachten in der Ukraine*“ (Різдво в Німеччині та в Україні)

Різдво в Німеччині (*Weihnachten in Deutschland*):

- В Німеччині Різдво святкують 24 грудня (*Heiligabend*). Це дуже важливе сімейне свято.
- Традиційна вечеря включає смажену качку або індичку, картопляний салат і різдвяне печиво (*Plätzchen*).
- На святковому столі також часто буває різдвяний пунш (*Glühwein*).
- На Різдво в Німеччині особливо популярні різдвяні ринки (*Weihnachtsmärkte*), де можна купити різноманітні сувеніри, подарунки, а також спробувати смачні страви.
- Один із символів Різдва — це різдвяний календар (*Adventskalender*), який використовують, щоб рахувати дні до свята.

Різдво в Україні (*Weihnachten in der Ukraine*):

- В Україні Різдво святкують 7 січня за юліанським календарем.
- Традиційна різдвяна вечеря складається з 12 пісних страв, таких як борщ, кутя, вареники, узвар.
- Одним із символів Різдва є вертеп — театралізоване представлення про народження Ісуса Христа.

- В Україні також є традиція колядок — співи, які виконують діти, отримуючи солодощі або гроші.
- Важливе місце займає різдвяна зірка, яку носять діти, святкуючи разом з родиною.

Завдання після обговорення:

1. Напишіть коротке порівняння святкування Різдва в Німеччині та Україні, використовуючи нову лексику і граматичні конструкції. (Наприклад, "In Deutschland feiert man Weihnachten am 24. Dezember, während in der Ukraine Weihnachten am 7. Januar gefeiert wird.")
2. Обговорення в групах: Після того як учні напишуть свої порівняння, вони можуть обговорити в групах, які святкові традиції їм більше подобаються і чому.

Приклад тексту для порівняння:

„Weihnachten in Deutschland und in der Ukraine ist ein sehr wichtiges Fest, aber die Traditionen unterscheiden sich. In Deutschland feiert man Weihnachten am 24. Dezember. Die Familie trifft sich zum Heiligabend und es gibt oft ein festliches Abendessen mit Gans oder Kartoffelsalat. In der Ukraine hingegen feiert man Weihnachten am 7. Januar. Traditionell gibt es 12 püstige Gerichte und das wichtigste Gericht ist Kutscha. Beide Länder haben ihre eigenen Bräuche, wie zum Beispiel der Weihnachtsmarkt in Deutschland und das Singen von Koljaden in der Ukraine.“

Учні обговорюють свої думки в класі, порівнюють культурні особливості свят і традицій у Німеччині та Україні. Вчитель коригує помилки і додає нові слова для обговорення культури, які можуть бути корисними для учнів. Це завдання сприяє розвитку міжкультурної компетентності, дозволяючи учням краще розуміти і порівнювати різні культурні контексти.

4. Соціальна компетентність

Це вміння взаємодіяти з іншими людьми, враховуючи їхні інтереси, культурні відмінності та соціальний контекст. Вивчення мови стає частиною ширшого соціального контексту.

- Реалізація: робота в групах або парах, виконання проектних завдань, обговорення тем, що сприяють розвитку емпатії та поваги до інших точок зору.

Ось приклад завдання для 10 класу, яке сприяє розвитку соціальної компетентності німецькою мовою:

Тема уроку: „*Soziale Verantwortung und Engagement*“ (Соціальна відповідальність і залучення)

Завдання: Дискусія на тему соціальної відповідальності та волонтерської діяльності

Ціль завдання: Розвивати здатність учнів активно брати участь у дискусіях, висловлювати свої думки та аргументувати свої переконання щодо важливості соціальної відповідальності та волонтерства в сучасному суспільстві.

Інструкція для учнів:

1. Ознайомтесь з поняттями „soziale Verantwortung“ (соціальна відповідальність) та „ehrenamtliche Arbeit“ (волонтерська діяльність).
2. Прочитайте інформацію про приклади соціальної діяльності в Німеччині та Україні (наприклад, волонтерські організації, благодійні проекти).
3. Підготуйте аргументи для обговорення важливості соціальної відповідальності в сучасному світі, а також роль волонтерів у підтримці громадських ініціатив.

Завдання: Дискусія в класі

Тема дискусії: „Sollte jeder Mensch soziale Verantwortung übernehmen?“ (Чи повинен кожен брати на себе соціальну відповідальність?)

Учні повинні взяти участь у груповій дискусії, де вони обговорюватимуть, чому соціальна відповідальність важлива для індивідумів і суспільства. Учасники дискусії повинні аргументувати свої думки, посилаючись на приклади з власного досвіду, новин чи волонтерської діяльності.

Запитання для дискусії:

1. Was bedeutet soziale Verantwortung für dich? (Що означає соціальна відповідальність для тебе?)
2. Wie kann jeder Mensch Verantwortung für die Gesellschaft übernehmen? (Як кожна людина може взяти на себе відповідальність за суспільство?)

3. Welche Vorteile hat ehrenamtliche Arbeit für die Gesellschaft und für die Freiwilligen? (Які переваги має волонтерська діяльність для суспільства та для самих волонтерів?)

4. Sollte man mehr in Schulen über soziale Verantwortung und Ehrenamt lernen? (Чи потрібно більше вивчати соціальну відповідальність і волонтерство в школах?)

Приклад дискусії:

Student A: „Ich denke, dass jeder Mensch soziale Verantwortung übernehmen sollte, weil es unsere Gesellschaft stärker macht. Wenn jeder etwas für andere tut, können wir Armut, Ungleichheit und andere gesellschaftliche Probleme bekämpfen.“

Student B: „Ja, das ist wahr, aber nicht jeder hat die Zeit oder die Ressourcen, sich ehrenamtlich zu engagieren. Es ist wichtig, dass auch die Regierung und große Organisationen Verantwortung übernehmen.“

Student C: „Ich finde, dass ehrenamtliche Arbeit nicht nur der Gesellschaft hilft, sondern auch demjenigen, der sich engagiert. Man lernt viele neue Fähigkeiten und bekommt die Möglichkeit, neue Leute kennenzulernen.“

Завдання після дискусії:

1. Письмове завдання: Напишіть короткий текст (5-7 речень), де ви висловлюєте свою думку щодо соціальної відповідальності. Використовуйте приклади з реального життя або з новин для підкріплення своїх аргументів.

2. Висновки: Після дискусії кожен учень повинен підсумувати важливість соціальної відповідальності в його житті. Вчитель може допомогти сформулювати висновки, коригуючи мовні помилки і додаючи нову лексику, яка може бути корисною для подальших дискусій.

Приклад тексту:

„Ich glaube, dass jeder Mensch eine gewisse soziale Verantwortung hat. Es ist wichtig, sich um die Gemeinschaft zu kümmern, um die Welt zu einem besseren Ort zu machen. Ehrenamtliche Arbeit ist eine großartige Möglichkeit, etwas für die Gesellschaft zu tun und gleichzeitig wertvolle Erfahrungen zu sammeln. Wir sollten alle mehr Verantwortung übernehmen, sei es durch Freiwilligenarbeit, Spenden oder einfach durch hilfsbereites Verhalten im Alltag.“

Учні обговорюють свої письмові роботи, порівнюють думки і знаходять нові способи розв'язання соціальних проблем через відповідальність. Вчитель також може порадити можливості для волонтерства чи громадської діяльності в їхньому місті або шкільному контексті.

Це завдання сприяє розвитку соціальної компетентності учнів, допомагаючи їм розуміти свою роль у суспільстві, усвідомлювати важливість соціальної відповідальності та волонтерської діяльності. Вони навчаються аргументувати свої погляди, слухати інших і знаходити рішення для вирішення актуальних соціальних проблем.

5. Мовна та соціокультурна рефлексія

Здатність осмислювати процес навчання, аналізувати власні помилки, розуміти важливість розвитку міжкультурної компетентності.

- Реалізація: рефлексія після виконання завдань, самооцінка, обговорення власних досягнень і труднощів, аналіз робіт інших учнів, створення власних оцінок щодо мовних ситуацій.

Ось приклад завдання для 10 класу, яке сприяє розвитку мовної та соціокультурної рефлексії німецькою мовою:

Тема уроку: *„Integration und kulturelle Vielfalt in Deutschland und in der Ukraine“* (Інтеграція та культурне різноманіття в Німеччині та в Україні)

Завдання: Рефлексія щодо культурних відмінностей та інтеграції

Ціль завдання: Розвивати мовну та соціокультурну рефлексію учнів, щоб вони могли оцінити культурні відмінності та інтеграцію в Німеччині та Україні. Вони повинні навчитися аналізувати соціокультурні питання, порівнювати свої погляди та оцінювати, як різні культури можуть взаємодіяти і що потрібно для кращої інтеграції.

Інструкція для учнів:

1. Ознайомтесь із поняттями „Integration“ (інтеграція) та „kulturelle Vielfalt“ (культурне різноманіття).
2. Прочитайте короткі тексти про інтеграцію мігрантів в Німеччині та Україні.

3. Порівняйте культурні відмінності між Німеччиною та Україною у контексті інтеграції мігрантів.

4. Висловіть свої думки про те, як можна сприяти кращій інтеграції різних культур у суспільство.

Завдання: Порівняння культурної інтеграції в Німеччині та Україні

1. Ознайомтесь з інформацією про інтеграцію мігрантів у Німеччині та Україні. (Прочитайте тексти, де описується досвід мігрантів, що живуть у цих країнах, та їхнє сприйняття культури і традицій).

2. Після цього в групах обговоріть такі питання:

- Які труднощі виникають у мігрантів, коли вони намагаються інтегруватися в нову культуру?

- Які кроки можуть допомогти у інтеграції мігрантів в Німеччині та Україні?

- Як різні культурні традиції можуть бути збережені і при цьому інтегровані в суспільство?

3. Напишіть рефлексію, де ви відповідаєте на питання:

- Як важливо зберігати культурну ідентичність під час інтеграції?

- Які переваги та виклики може нести інтеграція для обох сторін (мігрантів і суспільства)?

Приклад рефлексії:

Тема: „*Integration und kulturelle Vielfalt in Deutschland und in der Ukraine*“

Рефлексія: „In Deutschland und in der Ukraine gibt es verschiedene Ansätze zur Integration von Migranten. In Deutschland gibt es viele Programme, die den Migranten helfen, die Sprache zu lernen und sich in die Gesellschaft zu integrieren. Es gibt auch viele kulturelle Angebote, bei denen Migranten ihre eigene Kultur bewahren können, aber gleichzeitig die deutsche Kultur kennenlernen. In der Ukraine ist die Integration von Migranten oft schwieriger, weil viele Menschen in ländlichen Gebieten wenig Kontakt zu Ausländern haben. Dennoch gibt es viele Initiativen, die darauf abzielen, die Vielfalt zu fördern, z. B. durch interkulturelle Festivals.“

Ich denke, es ist sehr wichtig, dass Migranten ihre kulturelle Identität bewahren können, aber gleichzeitig sollten sie auch bereit sein, sich der Gesellschaft anzupassen.

Integration ist ein gegenseitiger Prozess, der sowohl von den Migranten als auch von der Gesellschaft ausgeht. Beide Seiten müssen sich bemühen, Verständnis füreinander zu zeigen und Vorurteile abzubauen. Eine Gesellschaft, die Vielfalt akzeptiert, ist viel reicher und interessanter.“

Завдання після рефлексії:

1. Письмова робота: Напишіть 5-6 речень, де ви висловлюєте свої думки щодо інтеграції мігрантів у вашій країні. Які позитивні аспекти та виклики ви бачите у цьому процесі?

2. Дискусія в класі: Після того як учні напишуть свої рефлексії, вони можуть поділитися ними в класі. Вчитель може поставити додаткові питання для обговорення, такі як:

- Як можна покращити процес інтеграції в вашій країні?
- Чи є у вас приклади позитивних змін, яких досягнуто через культурне різноманіття?

Приклад обговорення:

Student A: „Ich glaube, dass Migranten ihre Kultur bewahren können, während sie sich gleichzeitig in die Gesellschaft integrieren. Zum Beispiel könnten sie an interkulturellen Veranstaltungen teilnehmen, um beide Kulturen besser zu verstehen.“

Student B: „Ja, das ist eine gute Idee. Aber ich denke, es ist auch wichtig, dass die Gesellschaft offen für Migranten ist. In vielen Fällen gibt es noch viele Vorurteile, die den Integrationsprozess erschweren.“

Учні обговорюють свої рефлексії в класі, ділиться своїми думками про важливість інтеграції та культурної різноманітності, а також вчаться аргументувати свої погляди. Вчитель може підсумувати обговорення і додати корисні вирази для висловлення своїх думок щодо соціокультурних тем.

Це завдання допомагає учням не лише висловлювати свої думки про інтеграцію та культурну різноманітність, але й навчає їх аналізувати соціокультурні явища через призму власного досвіду і розуміння. Вони також розвивають здатність ставити питання та шукати шляхи для покращення соціальних процесів у їхньому суспільстві.

6. Інформаційно-цифрова компетентність

Із сучасними технологіями важливо, щоб учні могли використовувати цифрові ресурси для вивчення мови. Це може включати інтернет-платформи для вивчення мов, мовні додатки, відео та аудіо матеріали.

- Реалізація: інтеграція цифрових інструментів у процес навчання: онлайн-тести, відео, інтерактивні вправи, робота з додатками для вивчення мови.

Ось приклад завдання для 10 класу, яке сприяє розвитку інформаційно-цифрової компетентності німецькою мовою:

Тема уроку: „*Digitale Medien und ihre Rolle in unserem Leben*“ (Цифрові медіа та їх роль у нашому житті)

Завдання: Пошук, аналіз та представлення інформації в Інтернеті

Ціль завдання: Розвивати навички ефективного пошуку інформації в Інтернеті, аналізу джерел та використання цифрових інструментів для презентації отриманих результатів. Учні повинні навчитися обирати надійні джерела інформації, правильно використовувати отриману інформацію та створювати цифрову презентацію.

Інструкція для учнів:

1. Використовуючи Інтернет, знайдіть інформацію про роль цифрових медіа в сучасному суспільстві. Досліджуйте такі аспекти:

- Як цифрові медіа впливають на комунікацію?
- Які позитивні і негативні аспекти використання цифрових технологій?
- Як цифрові медіа використовуються в освіті, бізнесі та щоденному житті?

2. Оцініть надійність джерел інформації, які ви знайшли. Ви повинні вказати, чому обрали ці джерела та як перевірили їхню достовірність.

3. Створіть презентацію (наприклад, за допомогою PowerPoint або Google Slides), в якій ви представите отриману інформацію. Використовуйте графіки, діаграми або відео для підтримки ваших аргументів.

Приклад завдання для учнів:

Тема презентації: „*Die Rolle der digitalen Medien in unserem Alltag*“

(Роль цифрових медіа в нашому повсякденному житті)

План презентації:

1. Einleitung:
 - Was sind digitale Medien? (Що таке цифрові медіа?)
 - Warum sind sie so wichtig? (Чому вони так важливі?)
2. Vorteile der digitalen Medien:
 - Verbesserung der Kommunikation (Покращення комунікації)
 - Zugang zu Wissen und Bildung (Доступ до знань і освіти)
 - Digitales Marketing und Geschäft (Цифровий маркетинг та бізнес)
3. Nachteile der digitalen Medien:
 - Abhängigkeit von digitalen Geräten (Залежність від цифрових пристроїв)
 - Gefährdung der Privatsphäre (Загроза приватності)
 - Cybermobbing und Fake News (Кібербулінг і фейкові новини)
4. Schlussfolgerung:
 - Wie können wir digitale Medien verantwortungsvoll nutzen? (Як ми можемо відповідально використовувати цифрові медіа?)

Рекомендації для створення презентації:

1. Дослідження інформації: Важливо, щоб учні обирали надійні джерела інформації. Наприклад, вони можуть використовувати наукові статті, офіційні вебсайти або новини з авторитетних джерел. Вчитель може нагадати учням, як перевіряти достовірність сайтів, наприклад, перевіряючи доменне ім'я (наприклад, .edu для освітніх установ або .gov для урядових сайтів).
2. Оформлення презентації: Презентація повинна бути чіткою і зрозумілою. Використовуйте графіки, діаграми, ілюстрації або навіть короткі відео для кращого розуміння. Учні повинні тренуватися презентувати свою роботу перед класом, акцентуючи увагу на основних аспектах теми.

Приклад структури презентації:

Folie 1: Titelfolie

- Titel: *Die Rolle der digitalen Medien in unserem Alltag*
- Name des Schülers / der Schülerin
- Datum

Folie 2: Einleitung „Digitale Medien umfassen Internet, soziale Netzwerke, Blogs, Apps und viele andere Plattformen, die uns helfen, Informationen zu teilen und mit anderen zu kommunizieren. Sie sind aus unserem Leben nicht mehr wegzudenken.“

Folie 3: Vorteile der digitalen Medien

- Kommunikation: „Über soziale Netzwerke wie Facebook, WhatsApp oder Instagram können wir weltweit mit Freunden und Familie kommunizieren.“
- Zugang zu Wissen: „Digitale Medien bieten uns unendliche Möglichkeiten, Wissen zu erwerben, z. B. durch Online-Kurse oder Lernplattformen wie Khan Academy.“

Folie 4: Nachteile der digitalen Medien

- Abhängigkeit: „Viele Menschen sind so stark von digitalen Geräten abhängig, dass sie ohne sie nicht mehr leben können.“
- Privatsphäre: „Es gibt immer mehr Bedenken hinsichtlich der Sicherheit unserer persönlichen Daten im Internet.“

Folie 5: Schlussfolgerung „Digitale Medien sind ein wichtiger Bestandteil unseres Lebens, aber wir müssen lernen, sie verantwortungsbewusst zu nutzen, um ihre negativen Auswirkungen zu vermeiden.“

Завдання після презентації:

1. Обговорення в класі: Після презентацій учні можуть обговорити, що вони дізналися про використання цифрових медіа в різних сферах життя. Вчитель може поставити додаткові питання для стимулювання дискусії, наприклад:

- Welche digitalen Medien nutzt du am häufigsten? Warum? (Які цифрові медіа ти використовуєш найчастіше? Чому?)
- Wie kann man sicher im Internet surfen? (Як можна безпечно користуватися Інтернетом?)

2. Критичний аналіз: Після обговорення учні можуть оцінити, які цифрові інструменти вони використовують у повсякденному житті і які з них

найбільш корисні. Вчитель може допомогти проаналізувати, як можна покращити використання цих інструментів для підвищення продуктивності та безпеки.

Це завдання допомагає учням розвивати інформаційно-цифрову компетентність, оскільки вони вчаться знаходити та оцінювати інформацію в Інтернеті, створювати презентації, а також аналізувати цифрові інструменти в контексті їхнього використання в реальному житті.

Практичні кроки для реалізації КП:

1. Проектне навчання – створення проектів, де учні мають використовувати німецьку мову для вирішення реальних проблем або задач (наприклад, створення презентацій, написання листів, планування подорожей).

2. Кейс-метод – використання реальних ситуацій і сценаріїв для вивчення мови, що дозволяє інтегрувати мовні знання з реальними умовами.

3. Активні методи навчання – використання рольових ігор, дебатів, симуляцій для практичного застосування мовних навичок.

4. Інтерактивні вправи – завдання, що включають слухання аудіо та перегляд відео на німецькій мові, після чого учні повинні виконувати завдання на розуміння почутого чи побаченого.

5. Оцінювання через компетенції – акцент на оцінці не лише результату, а й процесу вивчення мови. Оцінка може включати критичне мислення, здатність до рефлексії, використання мови в реальних ситуаціях. Компетентнісний підхід у вивченні німецької мови сприяє розвитку практичних навичок, які можна застосувати в реальних життєвих ситуаціях. Цей підхід дозволяє учням ставати не просто носіями мовних знань, але й активними учасниками комунікативних процесів, готовими до міжкультурної взаємодії та соціальних змін.

Ключовими аспектами КП у вивченні німецької мови є:

- Практичність – орієнтація на використання мови у реальному житті.
- Інтерактивність – активне залучення учня через ігри, проекти, дискусії.
- Цифровізація – використання медіа ресурсів, онлайн-платформ, мобільних додатків.
- Індивідуалізація – розвиток особистісних навчальних стратегій.

Отже, вивчення німецької мови у межах компетентнісного підходу має на меті не лише запам'ятовування граматичних правил чи словникового запасу, а й формування комунікативних навичок у реальних ситуаціях. Для цього використовуються:

- Медіа ресурси (аудіо, відео, інтерактивні платформи)
- Ігрові технології
- Проєктні роботи та інтерактивні методи
- Ситуативні рольові ігри

Таким чином, компетентнісний підхід змінює традиційну парадигму навчання, роблячи його більш практико-орієнтованим та спрямованим на формування всебічно розвиненої особистості.

РОЗДІЛ 2. ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСУ МЕДІАМАТЕРІАЛІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

2.1. Інтернет-технології як середовище використання медіаматеріалів.

Інтернет-технології є невід'ємною частиною сучасного медіапростору, створюючи нові можливості для створення, обміну та споживання медіаматеріалів. Медіаматеріали, як текст, відео, аудіо, графіка та інші види контенту, вже давно стали основними елементами віртуального середовища, і з розвитком цифрових технологій роль Інтернету як середовища для їх створення і поширення значно зросла.

Інтернет-технології дозволяють забезпечити не лише доступ до великої кількості медіаконтенту, а й взаємодію з ним. Сучасні інтернет-платформи та інструменти дозволяють користувачам не тільки споживати медіаматеріали, а й активно долучатися до їх створення та обміну. Це відкриває безліч нових можливостей для освітніх, культурних, інформаційних та комерційних практик.

Медіаматеріал — це будь-який вид контенту або інформаційного ресурсу, що створюється, зберігається, обробляється та передається за допомогою різноманітних медіа-форматів. Медіаматеріали можуть бути представлені в різних формах, таких як текст, аудіо, відео, зображення, графіка, а також інтерактивний контент.

Медіаматеріали часто використовуються для передачі інформації, вираження ідей, а також для комунікації через різноманітні канали: традиційні ЗМІ (телебачення, радіо, преса), цифрові платформи (вебсайти, соціальні мережі, відеохостинги) або інші технічні засоби, зокрема мобільні додатки.

Основні характеристики медіаматеріалів:

1. Форма представлення: Може бути текстовою, аудіо, відео, графічною або мультимедійною.
2. Ціль використання: Інформаційні, розважальні, освітні, рекламні або комунікаційні цілі.
3. Формат поширення: Традиційні медіа, Інтернет, соціальні мережі, мобільні платформи.

Проблема використання медіаматеріалів, особливо в контексті сучасних медіа-технологій, активно досліджувалась як українськими, так і зарубіжними науковцями. Вони аналізували різні аспекти медіаматеріалів, зокрема їх роль у комунікаціях, освіті, культурі, а також в процесах медіаграмотності.

Ю. Левчук акцентує увагу на розвитку медіаосвіти в Україні, вивчаючи медіаматеріали як інструменти навчання та інформування. Левчук наголошує на важливості розвитку медіаосвітніх програм, щоб допомогти студентам орієнтуватися в інформаційно насиченому середовищі [14].

В. Белінський досліджував медіапсихологію, роль медіаматеріалів у соціалізації особистості, вплив медіа на молодь. Його роботи зосереджені на тому, як медіа (зокрема, в Інтернеті) формують світогляд та поведінку людини [3].

І. Ляшенко займається медіаосвітою та медіаграмотністю. Вона розглядала медіаматеріали в контексті їх використання в освіті, зокрема у школах і вищих навчальних закладах, підкреслюючи важливість медіаграмотності для сучасних студентів [15].

Н. Колесник вивчала медіаматеріали в контексті їх використання у класах та навчальних курсах для розвитку критичного мислення у студентів [13].

Дж. Карр займався впливом медіаматеріалів на культурні процеси та суспільство в цілому. Він досліджував, як медіа (особливо візуальні та цифрові медіа) змінюють спосіб сприйняття інформації та формують культурні наративи [24].

Ш. Беннетт вивчав медіаматеріали та їх роль у навчанні та соціалізації. В своїх роботах він аналізує, як різні форми медіа можуть бути використані в освітньому процесі для розвитку медіаграмотності [22].

Г. Дженкінс займається вивченням медіа як культурного артефакту та соціального явища. У його роботах акцентується увага на важливості медіаматеріалів для розвитку культурної ідентичності та соціальних зв'язків в сучасному світі [30].

Е. Мур досліджує, як медіаматеріали використовуються для формування масової культури і що це означає для сучасних комунікаційних процесів [40].

Р. Макдональд вивчав роль медіаматеріалів у глобальних комунікаційних процесах. Він акцентує увагу на значенні медіа у формуванні глобальних інформаційних мереж і культури [39].

Як ми бачимо, основними напрямками досліджень цих науковців є:

- Медіаосвіта та медіаграмотність: Як медіаматеріали використовуються в навчальних цілях для розвитку критичного мислення та медіаграмотності серед студентів і школярів.
- Вплив медіаматеріалів на культуру: Як медіа (особливо цифрові та Інтернет-медіа) впливають на культурні практики, соціалізацію та формування ідентичності.
- Медіа в комунікаціях: Дослідження ролі медіаматеріалів у комунікаціях і їх впливу на масову аудиторію.
- Технології створення медіаматеріалів: Як сучасні технології використовуються для створення медіаматеріалів (наприклад, відео, графіка, текстові матеріали) і як ці матеріали можуть бути використані для досягнення комунікаційних цілей.

Дослідження медіаматеріалів є важливим аспектом сучасних наук про медіа та комунікацію, і роботи українських та зарубіжних науковців допомагають зрозуміти, як ці матеріали впливають на суспільство, культуру та навчальні процеси. Завдяки їм вдається розробити нові підходи до використання медіа в освіті, а також зрозуміти роль медіатехнологій у глобалізації та культурній інтеграції.

Інтернет — це глобальна мережа, яка є основним середовищем для зберігання, поширення та доступу до медіаматеріалів. З розвитком Інтернету з'явилося безліч платформ і технологій, які дозволяють ефективно працювати з медіа-контентом. До таких платформ можна віднести соціальні мережі, відеохостинги, онлайн-кінотеатри, музичні сервіси, новинні сайти та багато інших.

- Медіа-хостинг і платформи для обміну контентом:

Платформи на кшталт YouTube, Vimeo, SoundCloud, Instagram, TikTok стали основними для розповсюдження медіаматеріалів, таких як відео, музика, фото та інші форми контенту. Вони надають користувачам можливість завантажувати,

переглядати та коментувати матеріали, а також взаємодіяти з іншими користувачами.

- Соціальні мережі та блогінг:

Соціальні мережі (CM), такі як Facebook, Twitter, LinkedIn, а також платформи для ведення блогів і мікроблогів (як-от Twitter, Medium), дозволяють користувачам не тільки споживати медіаматеріали, а й активно брати участь у їх створенні та обміні. Платформи надають можливість швидкого поширення контенту серед великої аудиторії.

- Мобільні технології (MT):

Завдяки мобільним телефонам та планшетам, Інтернет-технології стали доступними в будь-якому місці і в будь-який час. Це дозволило медіа-контенту ставати доступним на ходу, а також змінило способи взаємодії з ним. Завдяки мобільним додаткам для медіа, таким як Spotify, Netflix або YouTube, користувачі можуть миттєво переглядати або слухати будь-який медіа-контент.

Існують такі типи медіаматеріалів у середовищі Інтернет-технологій:

Інтернет відкриває можливості для роботи з різноманітними типами медіаматеріалів, зокрема:

- Текстовий контент: Інтернет дозволяє швидко знайти величезну кількість текстових матеріалів, від новинних статей до наукових публікацій. Блоги, новинні сайти та форуми є основними майданчиками для поширення текстової інформації.

- Аудіо: Музика, подкасти, аудіокниги стали важливою частиною цифрового середовища. Платформи на кшталт Spotify, Apple Music та Google Podcasts дозволяють слухати аудіо у будь-якому місці.

- Відео: Відео є одним із найбільш популярних медіа-форматів в Інтернеті. Платформи для хостингу відео, такі як YouTube, Vimeo або TikTok, забезпечують доступ до мільйонів відео на різні теми: від розважальних до освітніх.

- Графіка та мультимедійний контент: Фотографії, інфографіки, графічні зображення та анімації є важливими елементами онлайн-контенту. Платформи на кшталт Pinterest, Instagram та Behance дозволяють користувачам ділитися своїми візуальними роботами.

- Інтерактивні медіа: Завдяки інтерактивним інструментам користувач може не тільки переглядати контент, а й взаємодіяти з ним. Інтерактивні платформи дозволяють створювати відеоігри, онлайн-курси або симуляції, що дають користувачам можливість безпосередньо впливати на результат.

3. Технології для обробки та створення медіаматеріалів

Сучасні Інтернет-технології надають можливості для обробки медіаматеріалів, використовуючи різноманітні інструменти:

- Відеоредактори та графічні редактори: Програми, такі як Adobe Premiere, Final Cut, Photoshop, або онлайн-інструменти на кшталт Canva, дозволяють користувачам створювати та редагувати відео, зображення, графіки та інші медіаматеріали для подальшого поширення в Інтернеті.

- Музичні платформи та програмне забезпечення для аудіоредагування: Інструменти, як-от Audacity, GarageBand, або інші платформи для створення музики, дозволяють користувачам створювати свої аудіо- та музичні записи і публікувати їх у цифровому середовищі.

- Інструменти для створення інфографіки та мультимедійних презентацій: Платформи, як-от Piktochart, Prezi або PowerPoint, дозволяють створювати інфографіку та презентації, які можуть включати відео, текст, графіку та інші мультимедійні елементи.

4. Важливість медіа в Інтернеті для освіти

Інтернет-технології відіграють важливу роль в освіті, надаючи учням та студентам доступ до різноманітних медіа-ресурсів, що допомагають вивчати нові предмети або покращувати свої навички. Медіаматеріали використовуються в онлайн-курсах, вебінарах, навчальних відео та подкастах, що дозволяє студентам отримувати освіту в будь-який час і в будь-якому місці.

- Мультимедійні ресурси в онлайн-освіті: Вебінари, відео-лекції, інтерактивні підручники та онлайн-тести дають можливість вчителям та студентам взаємодіяти через медіаматеріали.

5. Перспективи розвитку інтернет-технологій та медіаматеріалів

Майбутнє Інтернету та медіаматеріалів полягає в постійному розвитку нових технологій, таких як штучний інтелект, віртуальна та доповнена реальність,

що дозволяють створювати нові форми медіа-контенту. Наприклад, віртуальні тури, 3D-відео та інтерактивні медіа відкривають нові горизонти для навчання, розваг та соціальної взаємодії.

Інтернет-технології є важливим інструментом для створення та поширення медіаматеріалів, надаючи користувачам безмежні можливості для доступу, аналізу та створення контенту. Ці технології змінюють способи взаємодії з інформацією, а також впливають на різні сфери життя, включаючи освіту, культуру та бізнес.

2.2. Особливості використання медіакомплексу у вивченні німецької мови.

Медіакомплекс (МК) — це система взаємопов'язаних медіа-ресурсів, технологій і платформ, які використовуються для створення, зберігання, поширення та споживання медіаконтенту. МК включає різні елементи: традиційні медіа (телебачення, радіо, преса), нові медіа (Інтернет, соціальні мережі), а також технології, які допомагають створювати, обробляти та поширювати інформацію, як-от цифрові платформи, мобільні додатки, відеохостинги тощо.

МК функціонує як цілісна система, де кожен елемент взаємодіє з іншими, сприяючи ефективному комунікаційному процесу та розвитку медіакультури в цілому. Він охоплює як комерційні, так і некомерційні медіа-сегменти, а також інструменти для виробництва та трансляції медіа-продукції.

Основні характеристики медіакомплексу:

1. **Мультимедійність:** включає різні типи медіа-форматів, такі як текст, відео, аудіо, графіка.
2. **Інтерактивність:** забезпечує зворотний зв'язок між виробниками і споживачами контенту, зокрема через коментарі, лайки, репости.
3. **Глобальність:** можливість поширення контенту в глобальному масштабі, завдяки Інтернету та цифровим платформам.
4. **Конвергенція:** інтеграція різних медіа і технологій для створення нових форм медіа-продуктів (наприклад, інтерактивні відео, мультимедійні презентації).

МК має великий вплив на сучасну комунікацію, економіку та культуру, формуючи нові підходи до споживання та створення контенту в глобальному інформаційному середовищі.

МК відіграє важливу роль у вивченні німецької мови, оскільки він забезпечує доступ до різноманітних ресурсів і технологій, що сприяють більш ефективному освоєнню мови. Завдяки мультимедійним матеріалам, онлайн-платформам, інтерактивним інструментам і цифровим технологіям, медіакомплекс розширює можливості для навчання, роблячи процес вивчення мови більш динамічним і доступним.

МК у вивченні німецької мови визначає наступні аспекти:

1. Доступ до різноманітних медіаресурсів: Медіакомплекс дозволяє використовувати різні медіа-формати для вивчення німецької мови, зокрема:

- Відео та фільми (з субтитрами або без) допомагають учням адаптуватися до звучання мови, покращують сприйняття на слух та мовну інтуїцію.
- Аудіокниги та подкасти дозволяють студентам прослуховувати текст на німецькій мові, розвиваючи навички аудіювання та збільшуючи словниковий запас.
- Інтернет-ресурси та додатки (наприклад, Duolingo, Babbel) сприяють інтерактивному вивченню мови через ігрові елементи, тестування, вікторини тощо.

2. Інтерактивність і взаємодія: Медіакомплекс дозволяє студентам активно взаємодіяти з навчальними матеріалами. За допомогою:

- Онлайн-курсів та платформ для вивчення німецької мови (наприклад, Deutsche Welle або Goethe-Institut) студенти можуть виконувати завдання в режимі реального часу, отримувати миттєві зворотні зв'язки та працювати в інтерактивному форматі.
- СМ для практики мови (групи на Facebook, YouTube-канали для вивчення мови) дозволяють взаємодіяти з носіями мови, ставити питання, обговорювати теми.

3. Контекстуалізація та реальні ситуації: Медіаматеріали дозволяють учням вивчати мову в реальних контекстах. Наприклад:

- Новини, блоги та статті на німецькій мові дають можливість учням зануритися в сучасний контекст використання мови.
- Рекламні матеріали, інтерв'ю, кулінарні шоу, музика — це все дає уявлення про культурні аспекти німецькомовних країн та можливість навчитися використовувати мову в різних сферах життя.

4. Мотивація та залучення: Завдяки можливості вивчати німецьку мову через мультимедійні ресурси (вебсайти, мобільні додатки, відеоігри) учні отримують додаткові мотиваційні стимули. Медіакомплекс сприяє підвищенню інтересу до вивчення мови, роблячи процес менш нудним і більш захоплюючим.

5. Культурна компетентність: Використання медіаматеріалів дозволяє не тільки вивчати мову, але й ознайомлюватися з культурними особливостями німецькомовних країн. Це можуть бути:

- Тематичні програми, документальні фільми про традиції, звичаї, історію, що дають глибше розуміння культури.
- Музика, література допомагають не лише покращити навички слухання, але й розширюють кругозір учнів.

6. Мови з носієм: Завдяки використанню медіа-контенту (відео, аудіо) з носіями мови студенти мають можливість побачити, як німецька вимовляється в реальному житті, почути різні акценти та варіанти вимови. Це підвищує рівень автентичності вивчення мови.

Приклад використання медіакомплексу:

1. Використання фільмів або серіалів: Наприклад, перегляд серіалів на німецькій мові з субтитрами дає можливість учням покращити вимову та граматичні навички. Можна створити завдання на розуміння змісту, пошук нових слів, граматичні вправи.

2. Інтерактивні платформи: Використання онлайн-платформ, таких як Duolingo або Babbel, дає можливість не тільки вивчати лексику та граматику, але й практикувати мову через інтерактивні вправи, що мотивують і утримують увагу.

3. Соціальні мережі та чат-боти: Завдяки таким ресурсам, як Facebook-групи, YouTube-канали для вивчення німецької, або чати з носіями мови, студенти можуть безпосередньо взаємодіяти з іншими учасниками, задавати питання, отримувати миттєві відповіді, що сприяє активному навчальному процесу.

Медіакомплекс значно покращує процес вивчення німецької мови, робить його більш інтерактивним, захоплюючим та практичним. Завдяки різноманітності медіаресурсів, які можна використовувати, учні мають доступ до автентичних матеріалів, що дозволяє не тільки вдосконалювати мовні навички, але й розвивати культурну компетентність та підвищувати мотивацію до навчання.

Медіакомплекс у викладанні німецької мови є ефективним інструментом для реалізації компетентнісного підходу, який акцентує увагу на розвитку вмінь і навичок, необхідних для успішного використання мови в реальних життєвих

ситуаціях. КП у навчанні орієнтований на формування в учнів не лише теоретичних знань, а й практичних навичок, здатності застосовувати ці знання в реальних умовах. МК у цьому контексті забезпечує інтерактивні, мультимедійні, культурно орієнтовані та технологічно підтримувані можливості для досягнення цих цілей.

Роль медіакомплексу у реалізації компетентнісного підходу:

1. Розвиток комунікативної компетентності: Медіакомплекс активно сприяє розвитку комунікативної компетентності, оскільки він включає різноманітні медіа-ресурси для практики усного та письмового спілкування.

- Відео та аудіо матеріали: Перегляд фільмів, серіалів, подкастів або новин на німецькій мові дає можливість учням не тільки вдосконалити навички слухання, але й познайомитись з реальними ситуаціями використання мови. Наприклад, у класі можна обговорювати відео-сцени, відповідаючи на запитання або виконуючи рольові ігри.

- Онлайн-спілкування: Використання соціальних мереж, чатів, форумів або спеціальних додатків для спілкування з носіями мови дає можливість реалізувати практичні навички спілкування, що є основою комунікативної компетентності.

2. Формування лексико-граматичної компетентності: Медіакомплекс дозволяє активно працювати над лексико-граматичними аспектами мови, включаючи вправи на використання нових слів, граматичних конструкцій і фразеологізмів.

- Інтерактивні додатки та платформи: Додатки як Duolingo, Babbel або інші онлайн-курси пропонують вправи для вивчення граматики та лексики з елементами гейміфікації, що підвищує мотивацію учнів.

- Автентичні матеріали: Використання газет, статей, рекламних буклетів та інших медіа-ресурсів дозволяє вивчати мову в контексті реальних життєвих ситуацій, що сприяє кращому засвоєнню лексики та граматики.

3. Розвиток соціокультурної компетентності: Медіакомплекс дозволяє не лише вивчати мову, а й ознайомлюватись з культурою країн, де ця мова є офіційною.

- Документальні фільми, новини, літературні твори: Вивчення традицій, звичаїв, історії через медіа допомагає студентам зрозуміти соціокультурний контекст, в якому функціонує мова, і краще орієнтуватись у реальних ситуаціях, де ця мова використовується.

- Музика, кіно та книги: Прослуховування пісень, перегляд фільмів чи читання книг на німецькій мові збагачує розуміння культурних аспектів, покращує навички аудіювання і допомагає формувати міжкультурну компетентність.

4. Мовна рефлексія: МК також сприяє розвитку рефлексії, коли учні аналізують свій рівень володіння мовою та порівнюють різні способи вираження думок у німецькій мові.

- Мультимедійні завдання: Під час виконання завдань, що включають написання есе або обговорення медіаматеріалів, учні можуть рефлексувати над використаними мовними структурами, оцінювати свою грамотність і шукати шляхи для вдосконалення.

5. Інформаційно-цифрова компетентність: У сучасному навчальному середовищі важливо, щоб учні мали навички використання цифрових технологій для збору, аналізу та створення медіаконтенту.

- Цифрові платформи: Вивчення німецької мови через онлайн-курси, відеоуроки, форуми, а також створення власних блогів, подкастів чи відео допомагає учням розвивати навички роботи з цифровими медіа та використовувати їх для самостійного навчання.

Приклад інтеграції медіакомплексу в уроки німецької мови:

- Тема: "Подорож до Німеччини"

1. Вступ: Учитель пропонує відео з німецької туристичної програми, в якому показані популярні місця Німеччини.

2. Лексика та граматика: Вивчення нових слів та фраз для опису подорожей. Виконання граматичних вправ на тему "майбутній час" для планування подорожі.

3. Соціокультурні аспекти: Огляд традиційних свят у Німеччині за допомогою медіаматеріалів (фото, відео, інтерв'ю з місцевими жителями).

4. Практика мовлення: Створення учнями своїх відео-щоденників про подорожі (на основі вивченого матеріалу), де вони використовують нову лексику та граматичні структури.

МК у викладанні німецької мови є потужним інструментом для реалізації компетентнісного підходу. Він дозволяє поєднувати традиційні методи навчання з новітніми технологіями, що значно покращує ефективність навчального процесу. За допомогою медіаматеріалів учні розвивають не лише мовні навички, а й здатність адаптуватися до реальних умов використання мови в різних сферах комунікації. Медіакомплекс стимулює учнів до самостійного навчання, креативного підходу до вирішення завдань і підвищує їх мотивацію до вивчення мови.

Наведемо приклад конспекту уроку з використанням медіакомплексу у викладанні німецької мови як засобу реалізації компетентнісного підходу у навчанні.

Тема уроку: „*Mein Lieblingsurlaub – mein Traumziel*“ (Моя улюблена відпустка — моя країна мрії)

Мета уроку:

- Розвивати комунікативну компетентність, навички читання, слухання та усного мовлення через інтерактивні медіа-ресурси.
- Формувати лексико-граматичні навички з теми „Подорожі“.
- Впроваджувати соціокультурну компетентність через знайомство з культурними аспектами відпочинку в різних країнах.
- Спонукаати учнів до критичного мислення через аналіз медіа-матеріалів і рефлексію на тему подорожей.

Обладнання:

- Комп'ютери або планшети з доступом до Інтернету
- Мультимедійний проектор
- Відеоматеріали про відпочинок у різних країнах
- Аудіо-подкасти про туризм
- Інтерактивні платформи для виконання вправ (Duolingo, Quizlet тощо)

Хід уроку

1. Організаційний момент (5 хв)

- Привітання учнів, перевірка присутності.
- Коротка бесіда з учнями на тему відпочинку:

„Wie verbringt ihr euren Urlaub?“ (Як ви проводите свою відпустку?)

2. Введення в тему уроку (7 хв)

- Пояснення теми уроку: „Mein Lieblingsurlaub – mein Traumziel“

Вчитель розповідає про свою улюблену подорож і запитує учнів, де вони хотіли б відпочивати.

- Питання для мотивації: „Was ist für euch ein ideales Reiseziel?

Warum?“ (Що для вас є ідеальним місцем для подорожі? Чому?)

3. Робота з медіа-матеріалами (15 хв)

- Відео (5 хв): Вчитель показує відео про популярні туристичні місця

Німеччини або іншої країни (наприклад, про баварські Альпи або Берлін). Після перегляду вчитель задає кілька питань для перевірки розуміння:

- „Was sind die wichtigsten Sehenswürdigkeiten in Berlin?“ (Які основні

туристичні атракції є в Берліні?)

- „Welche Aktivitäten sind für Touristen in den Alpen

empfehlenswert?“ (Які активності для туристів рекомендуються в Альпах?)

- Аудіо-подкаст (5 хв): Учні слухають подкаст про туристичний досвід

у іншій країні, наприклад, в Австрії або Швейцарії.

Питання для обговорення після прослуховування:

- „Welche Tipps gibt der Sprecher für einen gelungenen Urlaub?“ (Які

поради дає спікер для вдалої відпустки?)

- „Was sollte man auf einer Reise nach Österreich auf keinen Fall

vergessen?“ (Що не можна забути при подорожі до Австрії?)

- Текстова інформація (5 хв): Учні читають текст про цікаві місця для

відпочинку в різних країнах. Вчитель дає завдання знайти нові слова і фрази, які пов'язані з подорожами та відпочинком, і запитує учнів: „Welche Wörter kennt ihr aus dem Text?“ (Які слова ви знаєте з тексту?)

4. Практична робота (20 хв)

- Завдання для груп: Учні діляться на 3 групи, кожна з яких отримує завдання створити презентацію про ідеальну подорож. Кожна група має обрати країну, в яку вони хотіли б поїхати, і підготувати інформацію про:

1. Найпопулярніші туристичні атракції.
2. Можливі активності для відпочинку.
3. Кулінарні особливості цієї країни.

Для підготовки презентацій учні використовують медіа-ресурси:

- Відео на YouTube
- Онлайн-платформи для створення презентацій (наприклад, Canva або Google Slides)
- Інтернет-статті про туристичні місця
- Презентація груп: Кожна група презентує свою ідеальну подорож.

Після кожної презентації інші учні задають запитання про місце подорожі та діляться своїми думками щодо вибору країни для відпочинку.

5. Рефлексія (10 хв)

- Рефлексія через письмову роботу: Учні пишуть короткий текст про свою улюблену подорож. Вони мають використати нові слова та фрази, вивчені на уроці.

Завдання: „Beschreibe deinen Traumurlaub! Wo würdest du hinreisen und warum?“ (Опишіть свою відпустку мрії! Куди ви б поїхали і чому?)

6. Домашнє завдання (3 хв)

- Завдання: Створити відео або фото-презентацію на тему „Mein Lieblingsurlaub“ (Моя улюблена відпустка). Учні повинні включити в презентацію інформацію про місце відпочинку, що вони робили б там, і чому це місце їм подобається.

- Відео має бути не більше 2 хвилин.
- Фото-презентація повинна включати опис в німецькій мові.

7. Підсумок уроку (5 хв)

- Вчитель підсумовує урок, обговорює досягнення учнів, зокрема розвиток навичок слухання, говоріння, читання та письма через медіа.

- Оцінка за активність та виконання завдань на уроці.
- Урок показує, як ефективно використовувати медіаматеріали для розвитку мовних компетенцій.

Отже, медіакомплекс дозволяє учням практикувати німецьку мову через інтерактивні, реалістичні матеріали, що сприяють глибшому розумінню мови та культури.

- Учні здобувають знання не тільки про мову, але й про соціокультурні особливості різних країн.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАКОМПЛЕКСУ ЯК ЗАСОБУ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.

3.1. Експериментальне дослідження.

Експериментальне навчання проводилося в період з вересня по грудень 2025 року на базі Славського ЗЗСО I – II ступенів в реальних умовах навчально-виховного процесу на уроках «Німецької мови».

В експериментальному навчанні брав участь десятий клас ліцею – 10 «А», загалом 16 учнів. Експеримент мав форму формувального. З загальної кількості уроків (3 на тиждень), 2 години на тиждень були присвячені експериментальному навчанню. Оскільки формування медіакомпетентності є довготривалим процесом, інтегрованим лише в деякі навчальні предмети, основну увагу було зосереджено на мотиваційному компоненті для формування стійкої мотивації та винесення застосовуваних ресурсів, що містять медіаматеріали, за межі уроку – у сферу особистих інтересів і самовдосконалення. Особливу увагу також приділяли способам і формам роботи з освітніми сервісами, відбору змісту, побудові індивідуальної траєкторії навчання, розробці учнями власних медіапродуктів для вивчення іноземної мови та формування компетенцій.

Вибір 10 класу для проведення експериментального навчання обґрунтований психолого-педагогічними особливостями цього віку (15-16 років), коли особистість учня стає більш мотивованою і поступово готується до особистісного самовизначення, починається пошук власної стратегії розвитку в індивідуальній і професійній сфері, особистісна ідентичність формується активніше, а спеціальні здібності та критичне мислення розвиваються швидше.

Метою дослідного навчання було застосування комплексу медіаматеріалів у навчанні іноземної мови як засобу розвитку медіакомпетентності та комунікативної компетентності в рамках реалізації компетентнісного підходу.

Дослідне навчання проводилося у три етапи:

1. **Констатувальний етап** (вересень–жовтень 2025 року).

Метою цього етапу було визначення педагогічних і методичних умов інтеграції комплексу медіаматеріалів у навчання іноземної мови.

Завдання на цьому етапі:

- аналіз навчально-методичних комплексів (НМК) і можливостей застосування медіаматеріалів відповідно до змісту навчання;
- початкова діагностика рівня сформованості медіакомпетентності та мовних навичок;
- визначення рівня мотивації до вивчення предмета;
- анкетування та відбір навчального змісту (комплексу медіаматеріалів).

Застосовувалися педагогічні методи спостереження за учнями в умовах поточної навчальної ситуації, анкетування, бесіди з учителями.

2. **Формувальний етап** (жовтень–листопад 2025 року).

Метою цього етапу була перевірка ефективності розробленого змісту навчання іноземної мови із застосуванням комплексу медіаматеріалів.

Завдання:

- впровадження та використання розробленого комплексу медіаматеріалів;
- практична перевірка ефективності впровадження медіаматеріалів у навчанні іноземної мови.

Методи: безпосереднє включення розробленого змісту, спостереження, контроль, бесіди з учасниками експериментального навчання.

3. **Контрольний етап.** Метою цього етапу було підтвердження ефективності використання розробленого навчального змісту в процесі формування медіакомпетентності особистості у вивченні іноземної мови.

Завданнями були:

- проведення контрольного зрізу;
- діагностика мотивації та рівня сформованості медіакомпетентності;
- обробка отриманих результатів, їх аналіз і узагальнення.

Використані методи: анкетування, аналіз та статистична обробка отриманих результатів.

На констатувальному етапі було проведено аналіз навчально-методичного комплексу «Menschen» для вивчення німецької мови у 10 класі загальноосвітньої школи.

Було підтверджено закономірність того, що нетехнічні засоби навчання не повною мірою розкривають деякі важливі аспекти іноземної мови (соціокультурний, соціолінгвістичний, еволюцію лексичних засобів і використання граматичного наповнення в реальному мовленні). У підручнику переважають репродуктивні завдання, аутентичних матеріалів недостатньо, що дозволило зробити висновок про необхідність включення в освітній процес допоміжних технічних засобів навчання (освітніх сервісів і платформ «Веб 2.0»).

Мотиваційний компонент вимірювався за допомогою анкети «Оцінка рівня шкільної мотивації», оскільки більш стійка мотивація не лише впливає на навчальні та предметні досягнення, а й підсилює перспективність ідеї перенесення потенційно корисних освітніх сервісів і платформ у міжпредметне поле навчання та сферу особистих інтересів.

Саме в цій сфері відбуваються комплексні процеси саморозвитку, особистісного та професійного зростання, а також формується схильність до використання продемонстрованих інструментів як для навчання, так і для розваг.

До застосування розробленого змісту рівень мотивації був таким:

Таблиця 1. Рівень шкільної мотивації до експериментального навчання:

Шкільна мотивація	Висока	Добра	Позитивна	Низька	Негативна
Вересень (до періоду використання комплексу медіаматеріалів)	5	4	1	4	2

Дане анкетування дозволило зробити висновок, що існує певний потенціал для формування і розвитку стійкої предметної мотивації, що підтвердило доцільність використання комплексу медіаматеріалів, які впливають на формування більш стійкої мотивації до навчання.

Рівень сформованості медіакомпетентності учнів вимірювався за критеріями з урахуванням вікових особливостей учнів і експериментального характеру навчання.

Ключові критерії:

- мотиваційний;
- контактний;
- діяльнісний;
- перцептивний;
- інформаційний;
- оціночний;
- креативний.

Мотиваційний показник у групи виявився сформованим на високому рівні, що зумовлено широкою інтеграцією медіаматеріалів і різноманітних сервісів у сучасне життя підлітків, що відображено в наступній таблиці:

Таблиця 2. Мотиваційний показник сформованості медіакомпетентності до експериментального навчання

Критерії	Відсотки
Розуміюсь у різних жанрах медіатекстів	25%
В цілому використовую медіаматеріали для розваг	87,5%
В цілому використовую медіаматеріали для навчання	12,5%
Активно спілкуюсь у мережах	100%
Проводжу багато вільного часу на медіаносіях, сервісах	75%

Контактний показник сформованості медіакомпетентності учнів свідчить про те, що 43,75% учнів уже часто використовують медіаматеріали та навчальні сервіси, 43,75% використовують їх час від часу, а 12,5% зовсім не використовують.

Малюнок 1. Контактний показник медіакомпетентності до експериментального навчання

Г
отовність
до
використ
ання
медіа
комплекс
у
підтверд

илася після аналізу результатів опитування щодо обізнаності / використання учнями медіатехнологій та навчальних сервісів. Результати відображені в наступній таблиці:

Таблиця 3. Готовність учнів використовувати навчальні сервіси (оцінка сформованості інформаційного показника медіакомпетентності).

Джерело інформації у навчанні німецької мови	%
В навчанні використовую друковані ресурси	10%
В навчанні використовую інтернет-ресурси (веб-сайти)	62,5%
В навчанні використовую електронний словник	19%
В навчанні використовую медіа-архіви (YouTube, Puzzle Deutsch...)	50%
В навчанні використовую сервіси для зберігання медіа-файлів (Google Диск...), створюю власні продукти	43,75%
В навчанні використовую блоги (відео, аудіо)	25%
В навчанні використовую подкасти (відео, аудіо)	12,5%
В навчанні використовую сервіси «wiki»	68,75%
В навчанні використовую «інше» (вказати ресурс)	18, 75%

Отже, вдалося зробити висновок, що група, в основному, готова до інтеграції медіаматеріалів у навчання іноземній мові, інформаційний показник групи знаходиться на середньому рівні. Учні знають основні платформи, які можна включити в розроблюваний медіа комплекс.

Щодо використання іноземної мови під час роботи з ресурсами, дані представлені в наступній таблиці:

Таблиця 4. Використання ресурсів з іноземною мовою (оцінка діяльнісного показника до експериментального навчання)

Контактний показник медіакомпетентності стосовно іноземної мови	%
В навчанні використовую друковані ресурси на іноземній мові	0%
В навчанні використовую інтернет-ресурси (веб-сайти)	18,75%
В навчанні використовую електронний словник	18,75%
В навчанні використовую медіа-архіви (YouTube, Puzzle Deutsch...)	31,25%
В навчанні використовую сервіси для зберігання медіа-файлів (Google Диск...), створюю власні продукти	12,5%
В навчанні використовую блоги (відео, аудіо)	12,5%
В навчанні використовую подкасти (відео, аудіо)	12,5%
В навчанні використовую сервіси «wiki»	25%
В навчанні використовую «інше» (вказати ресурс)	12,5%

Представлена вище таблиця свідчить про те, що надзвичайно мало учнів (2-3 особи в середньому) використовують іноземну мову в інформаційному середовищі для вирішення навчальних завдань, діяльнісний показник сформованості медіакомпетентності розвинутий слабо. Це говорить про певну неусвідомленість перебування в інформаційному середовищі, недостатню вибірковість щодо контенту, стихійне використання медіа-матеріалів.

Перцептивний показник до проведення експериментального навчання перевірявся за допомогою сервісу «TED-Ed», а саме розділом «Think» (подумай), який надає завдання на розуміння, порівняння та сприйняття медіатекстів (множинний вибір, розгорнуте пояснення, доповнення відповіді тощо). По групі цей показник сформований на середньому рівні:

- високий рівень — 31,25% (5 осіб);

- середній рівень — 25% (4 особи);
- низький рівень — 43,75% (7 осіб).

Оцінювальний, діяльнісний та креативний показники в групі в основному знаходилися на низькому рівні, оскільки до активного застосування медіа комплексу ця компетентність розвивалася частково на уроках «Інформатики» та окремими завданнями в рамках «Іноземної мови».

Отже, до активного застосування медіа комплексу рівень сформованості медіакомпетентності учнів був середнім та низьким, що відображено в наступній таблиці («Н» — низький, «С» — середній, «В» — високий):

Таблиця 5. Рівень сформованості медіакомпетентності учнів до проведення експериментального навчання

--

Імена учнів	Мотива- ційний	Контакт- ний	Інформа- ційний	Перцеп- тивний	Оцін- ний	Діяльніс- ний	Креа- тивний
Каріна	С	С	Н	Н	Н	Н	Н
Ірина	С	В	В	С	Н	Н	Н
Анастасія	С	Н	Н	Н	Н	Н	Н
Владислав	В	В	В	В	С	С	С
Станіслав	В	В	С	Н	Н	Н	Н
Христина	В	В	С	С	Н	Н	Н
Василь	В	В	В	С	С	С	Н
Марія	В	С	В	В	Н	Н	Н
Павло	В	С	В	С	Н	Н	Н
Даніїл	В	В	С	Н	Н	Н	Н
Роксолана	С	Н	В	Н	Н	Н	Н

Вікторія	В	В	С	В	С	С	Н
Софія	В	С	С	В	С	Н	Н
Юлія	В	С	С	Н	Н	Н	Н
Орест	В	С	В	С	С	С	С
Роман	В	С	В	В	Н	С	Н

Таким чином, до проведення експериментального навчання вдалося виділити загальний показник сформованості медіакомпетентності учнів експериментальної групи. Оскільки за основу беруться три рівні, а саме: високий, середній і низький, у цьому класі на високому рівні перебувало 0 учнів, на середньому та низькому – 8 і 8, відповідно. Дані відображені в наступній таблиці:

Таблиця 6. Рівень сформованості медіакомпетентності до експериментального навчання.

форми

Кін
ець

Кількість учнів	Високий	Середній	Низький
16	0%	50% (8 учнів)	50% (8 учнів)

Для проведення цього дослідження ми використовували різні технології, намагаючись урізноманітнити матеріал та вдосконалити комунікативні навички учнів.

Під час дослідження на різних етапах ми, з урахуванням компетентнісного підходу, використовували наступні медіаресурси:

1. Аудіо- та відеоматеріали

- Подкасти німецькою (наприклад, *Deutsche Welle*, *Slow German*) – для розвитку навичок аудіювання.
- Відеоінтерв'ю, репортажі, блоги (YouTube-канали німецьких мовців) – для автентичного мовного середовища.

- Фрагменти фільмів та серіалів (*Extra auf Deutsch, Deutsch lernen mit der Maus*) – для розширення словникового запасу та розуміння контексту.

2. Інтерактивні платформи та додатки

- Quizlet, Wordwall, Kahoot! – для активного вивчення лексики через ігри та тести.

- Duolingo, Anki, Memrise – для самостійного тренування слів і виразів.
- LingQ, Deutsch-perfekt.com – для читання та аудіювання адаптованих текстів.

3. Соціальні мережі та комунікаційні платформи

- Telegram, Discord, WhatsApp-групи – для обговорення тем німецькою мовою.

- Instagram, TikTok, Twitter німецькомовних блогерів – для знайомства з живою мовою.

- Форуми та блоги (*Reddit: r/ich_ier, Deutsche Welle Community*) – для дискусій із носіями мови.

4. Онлайн-симуляції та рольові ігри

- Віртуальні екскурсії німецькими містами (Google Arts & Culture, 360° VR-тури).

- Сценарії комунікативних ситуацій (замовлення в кафе, бронювання готелю – у Zoom або Google Meet).

- Онлайн-квести та детективні ігри (*Escape Rooms на німецькій мові*).

5. Проектна діяльність з цифровими інструментами

- Створення відеопрезентацій у Canva, Powtoon або Prezi.
- Колективна робота в Google Docs або Padlet (створення міні-газет німецькою).

- Запис подкастів або відеоблогів на тему вивчення мови.

Використання цих технологій сприяє активному спілкуванню, залученню учнів до реального мовного середовища та підвищенню мотивації до вивчення німецької мови.

Таким чином, проведене дослідження дозволило зробити висновок, що рівень сформованості медіакомпетентності за різними параметрами відрізняється,

але загалом є середнім (8 осіб) і низьким (8 осіб). Це зумовлено несвідомою звичкою до хаотичного споживання контенту медіаплатформ і сервісів, що явно проявляється у вигляді високої мотивації та низького рівня сформованості оцінного, діяльнісного та креативного показників. Це дозволило остаточно затвердити план експериментальної роботи та здійснити відбір медіакомплексу для навчання іноземної мови як засобу реалізації компетентнісного підходу.

3.2. Аналіз результатів застосування комплексу медіаматеріалів у навчанні німецької мови як засобу реалізації компетентнісного підходу.

На завершальному етапі проведення експериментального навчання було проведено повторне анкетування, заключні бесіди та аналіз здійснених спроб інтеграції медіакомплексу в навчання іноземної мови як засобу розвитку медіакомпетентності та реалізації компетентнісного підходу.

Щодо шкільної мотивації відбулися значні зміни згідно з повторною перевіркою:

- зросла кількість учнів із високою мотивацією (з 4 до 8 осіб);
- спостерігається незначний приріст учнів із хорошою мотивацією (з 4 до 5 осіб);
- позитивна мотивація також зросла (з 1 до 3 осіб);
- рівень низької мотивації знизився (з 4 до 2 осіб), що свідчить про покращення ситуації;
- негативна мотивація повністю зникла (було 2, стало 0 осіб).

Таким чином, середній рівень по групі якісно підвищився до високих і хороших позицій сформованості цього критерію. Дані наочно представлені в наступній таблиці:

Таблиця 7. Рівень шкільної мотивації після експериментального навчання.

Шкільна мотивація	висока	Хороша	позитивна	низька	негативна
Жовтень 2025 (після застосування)	Експериментальна група				
	8	4	2	2	0

медіакомплексу)					
-----------------	--	--	--	--	--

Мотиваційний показник медіакомпетентності зріс щодо активного використання медіаматеріалів у навчанні – з 12,5% до 75%, а також орієнтування в жанрах медіатекстів – з 25% до 50%. Інші показники залишилися без змін.

Таблиця 8. Мотиваційний показник сформованості медіакомпетентності після експериментального навчання.

Критерії	Відсотки
Розуміюсь у різних жанрах медіатекстів	25%
В цілому використовую медіаматеріали для розваг	87,5%
В цілому використовую медіаматеріали для навчання	12,5%
Активно спілкуюсь у мережах	100%
Проводжу багато вільного часу на медіаносіях, сервісах	75%

Контактний показник також значно зріс: після навчання із застосуванням медіакомплексу 75% учнів почали часто залучати медіаресурси для розв’язання навчальних завдань (до експериментального навчання – 43,75%), 25% періодично звертаються до них (проти 43,75% раніше), а показник «ніколи не використовую медіа в навчанні» знизився до нуля.

Малюнок 2. Контактний показник після експериментального навчання.

Безумовно, учні засвоїли перелік ресурсів для вивчення іноземної мови. Щодо використання іноземної мови під час роботи з ресурсами для розв'язання практичних навчальних завдань, показники також зросли.

Таблиця 9. Використання ресурсів з іноземною мовою (оцінка діяльнісного показника після експериментального навчання).

Джерело інформації у навчанні німецької мови	%
В навчанні використовую друковані ресурси	0%
В навчанні використовую інтернет-ресурси (веб-сайти)	72%
В навчанні використовую електронний словник	62,5%
В навчанні використовую медіа-архіви (YouTube, Puzzle Deutsch...)	87,5%
В навчанні використовую сервіси для зберігання медіа-файлів (Google Диск...), створюю власні продукти	68,75%
В навчанні використовую блоги (відео, аудіо)	43,75%
В навчанні використовую подкасти (відео, аудіо)	43,75%
В навчанні використовую сервіси «wiki»	75%
В навчанні використовую «інше» (вказати ресурс)	31, 75%

Перцептивний показник розвивався за допомогою перелічених вправ із попереднього розділу, і його вдалося підвищити з низького до середнього рівня у такому співвідношенні:

- високий рівень – 37,5% (6 осіб);

- середній рівень – 50% (8 осіб);
- низький рівень – 18,75% (3 особи).

Оцінний, діяльнісний та креативний показники групи після активного застосування комплексу медіаматеріалів показали певний позитивний приріст. Діяльнісний та креативний показники оцінювалися за такими параметрами: правильність, повноцінність відображення матеріалів, презентація, а також кількість використаних ресурсів.

Таким чином, після активного застосування медіакомплексу в навчанні іноземної мови в 9 класі рівень сформованості медіакомпетентності учнів за критеріями підвищився: з середнього (8 осіб) і низького (8 осіб) до високого (6 осіб) і середнього (8 осіб) після експериментального навчання. На низькому рівні сформованості медіакомпетентності залишилися лише 2 особи.

Таблиця 10. Рівень сформованості медіакомпетентності учнів після проведення експериментального навчання.

Імена учнів	Мотиваційний	Контактний	Інформаційний	Перцептивний	Оцінний	Діяльнісний	Креативний
Каріна	С	С	В	С	С	С	С
Ірина	В	В	В	В	С	В	В
Анастасія	С	Н	Н	Н	С	С	Н
Владислав	В	В	В	В	В	С	В
Станіслав	В	В	С	Н	С	С	С
Христина	В	В	В	В	С	С	В
Василь	В	В	В	В	В	С	С
Марія	В	В	В	В	С	С	С
Павло	В	В	В	В	С	С	С
Даніїл	В	В	В	С	Н	С	Н
Роксолана	В	Н	В	С	Н	С	Н
Вікторія	В	В	В	В	В	В	С
Софія	В	В	В	В	В	С	С
Юлія	В	С	С	В	Н	Н	Н

Орест	В	В	В	В	В	В	В
Роман	В	В	В	В	С	В	С

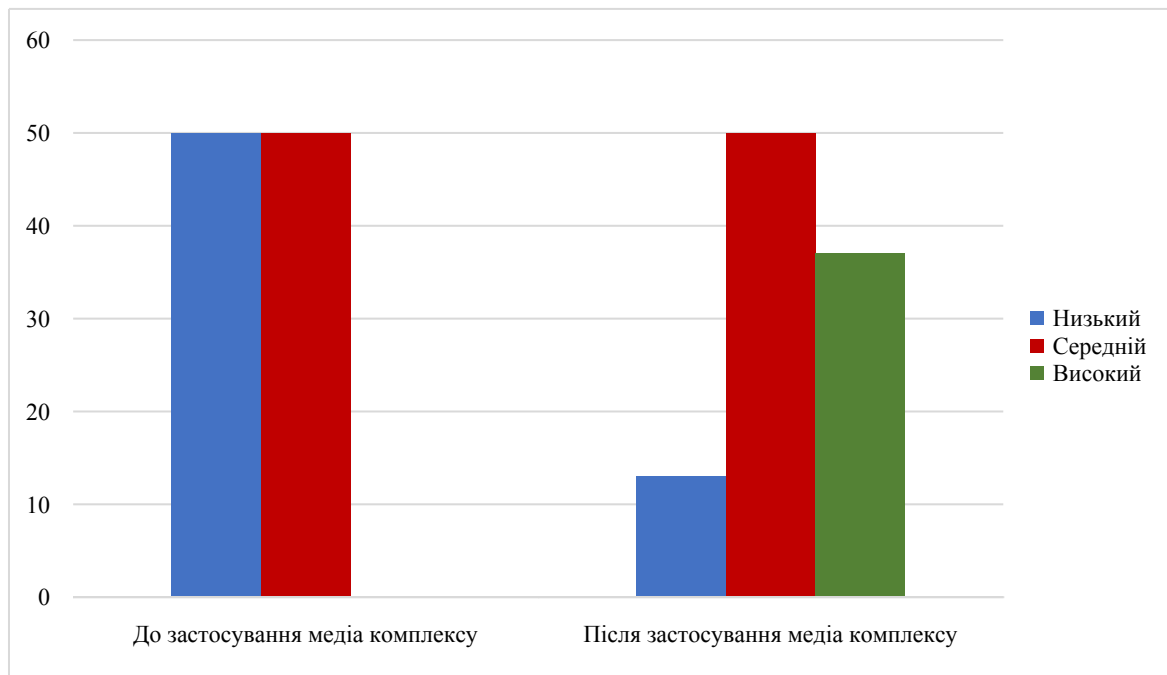
Отже, у зведеній таблиці підсумкового аналізу проведення навчання іноземній мові із застосуванням медіакомплексу рівень сформованості медіакомпетентності, що безпосередньо пов'язаний з медіатекстами та освітніми сервісами, виглядає наступним чином:

Таблиця 11. Рівень сформованості медіакомпетентності після експериментального навчання.

Кількість учнів	Високий	Середній	Низький
16	37,5% (6 учнів)	50% (8 учнів)	12,5% (2 учні)

Порівняння рівнів сформованості медіакомпетентності до та після експериментального навчання відображено на наступному малюнку:

Малюнок 1. Порівняння рівня сформованості медіакомпетентності до та після експериментального навчання.

В умовах старшої школи, безумовно, широкоформатне формування повноцінної медіакомпетентності, що проявляється в практичній діяльності, обмежене віковими, психологічними та мовними (щодо застосування медіакомплексу вивчення іноземної мови) особливостями.

Проте, за результатами експериментального навчання 6 осіб навчилися вільно та часто працювати з медіатекстами та веб-сервісами різних рівнів, свідомо отримувати інформацію з чималого переліку джерел, якісно досягати поставлених цілей навчання за допомогою засобів та інструментів медіа.

Також 8 осіб досягли середнього рівня, відкрили для себе деякі розважальні, але корисні платформи, в основному досягали результату та навчилися застосовувати медіаматеріали в навчанні.

На низькому рівні залишилися 2 особи, у яких не сформувалися вміння та навички залучення медіаматеріалів для розв'язання навчальних завдань, не виробилося розуміння важливості їх використання, вони не стали більш медіадопитливими.

За допомогою експериментального навчання вдалося досягти наступних результатів:

- активне формування медіакомпетентності;
- отримані предметні знання реалізовувалися в практичній діяльності за допомогою освітніх медіаресурсів і сервісів, створено «особисту зону користувача»;
- більш конкретне та мотивоване медіаспоживання;
- підвищення пізнавального інтересу до дисципліни «Іноземна мова»;
- створення іноземномовного медіасередовища за допомогою медіа на іноземній мові;
- формування більш стійкої мотивації до вивчення іноземної мови завдяки вибору технічних допоміжних засобів навчання та впровадження мультимедійного компонента;
- розвиток аналітичного сприйняття інформації через слухові та зорові канали, а також інтерпретація конкретної комунікативної події;
- створено медіакомплекс для навчання англійській мові для формування медіакомпетентності, описані конкретні платформи та джерела, надано форми та методи роботи з медіаматеріалами;
- формуються основи медіаграмотності та медіакультури в відкритому освітньому просторі.

ВИСНОВКИ

Компетентнісний підхід продовжує трансформувати цілі та зміст освіти, важливість набуття практичного досвіду діяльності та можливість реального використання засвоєних знань, умінь і навичок є логічною відповіддю на запити сучасної самостійної, відповідальної, безперервно розвиваючої особистості, оскільки компетентна людина діє ефективно. Компетенції є загальнолюдськими, ментальними, функціональними, універсальними способами, методами, засобами оволодіння певним змістом, застосування його в різних умовах і досягнення цілей, які тісно вплетені в суть життєдіяльності, яка постійно розвивається, і особистості, яка самостійно оцінюється.

Предмет «Іноземна мова» в школі стає більш практико-орієнтованим завдяки інноваційним формам та засобам навчання, з'явилася реальна можливість застосування предметного змісту, який вивчається, за допомогою постійно оновлюваних освітніх ресурсів і сервісів Інтернету, що дозволяють брати участь у комунікації в медіа світі. Для їх якісного використання та особистісного зростання учня слід розуміти сутність медіаосвіти та розвивати медіакомпетентність учня вже в школі.

Щодо навчання іноземній мові з використанням медіакомплексу, компетентнісний підхід може реалізовуватися через компетентність, безпосередньо з ним пов'язану, тобто медіакомпетентність, яка є обширним пластом знань, умінь і навичок щодо роботи, передачі та створення медіаінформації в різних видах і з різних джерел.

Серед ключових дидактичних переваг застосування медіакомплексу в навчанні іноземній мові в школі визначено:

- посилена аудіо-візуальна складова навчального процесу, наочність;
- зросла швидкість отримання інформації;
- органічна організація уваги;
- інтенсифікація та керування навчального процесу;
- сприйняття матеріалу направляється більш природно, що обумовлено специфікою подачі інформації за допомогою технічних засобів навчання (ТЗН);
- створення емоційного ставлення до матеріалу (залежно від використовуваного медіаконтенту);
- підвищення мотивації за рахунок залучення (в часто вважаної «консервативною») навчальної середовища сучасними, повсякденними технічними засобами;
- оригінальність подання навчального матеріалу;
- доступність матеріалу поза межами уроку;
- розвиток мислення та свідомості (завдяки подоланню упередженого ставлення до навчання «як до рутини»);
- з'являються різні форми спостереження за учнями під час засвоєння матеріалу (що важливо для психолого-супроводжувальної діагностики навчального процесу);
- більш швидкий темп оновлення змісту освіти та навчальних інструментів;
- спрощення пошуку та обробки інформації;
- можливе спрощення роботи вчителя (лише за умови достатньої підготовленості та гнучкості);

- надаються інші навчальні інструменти, що не вступають у протиріччя зі стандартними та є допоміжними навчальними засобами;
- дружелюбність і адаптивність.

При детальному розгляді сучасних засобів навчання та розвитку медіакомпетентності були розроблені точкові критерії їх відбору:

- обмеженість і логічна незавершеність представленого навчально-методичного комплексу (НМК), при яких виникає необхідність у використанні додаткових засобів навчання;
- відповідність змісту освіти з предмету, відсутність суперечностей між використовуваним НМК і використовуваними автентичними матеріалами;
- адекватність вимогам державного освітнього стандарту в навчанні іноземній мові;
- представлення учням прикладного алгоритму роботи і наповненості відібраних сервісів і платформ, що містять медіаматеріали;
- відповідність віковим, психологічним особливостям учнів, їх інтересам, можливостям і потребам;
- тривалість роботи з медіаматеріалами (не більше 15 хвилин у початковій школі, не більше 20 хвилин у середній школі, не більше 50 хвилин у старшій школі);
- пропорційність розвитку мовних, мовленнєвих і соціокультурних умінь і навичок мовному рівню учнів;
- безперешкодний доступ до всіх матеріалів як для учня, так і для вчителя;
- врахування формування інформаційно-комунікаційної компетенції, медіакомпетентності та комунікативної компетенції;
- відсутність спотворень інформації, хибних культурних стереотипів, заміни понять, різких і провокаційних позицій, надмірної акцентуації уваги на негативних історичних або культурних фактах;
- доступність, стабільність роботи медіаресурсів;
- функція виховного впливу.

Медіа комплекс у вивченні німецької мови може включати такі компоненти:

1. Аудіовізуальні матеріали
 - Відеоуроки, освітні фільми та серіали (наприклад, *Deutsch lernen mit der DW* від Deutsche Welle).
 - Аудіоподкасти, новини та радіопередачі (*Slow German*, *ARD Podcast*).
 - Озвучені книги та аудіодіалоги для розвитку сприйняття на слух.
2. Інтерактивні онлайн-ресурси
 - Освітні платформи (*Goethe-Institut*, *BBC Languages*, *Deutsche Welle*).
 - Онлайн-курси (*Duolingo*, *Memrise*, *LingQ*).
 - Інтерактивні вправи на граматику та лексику (*Grimm Grammar*, *Mein-Deutschbuch.de*).
3. Мультимедійні навчальні програми
 - Віртуальні мовні лабораторії та симуляції комунікативних ситуацій.
 - Мобільні додатки для вивчення німецької (*Anki*, *Busuu*, *HelloTalk*).
 - Веб-квести та інтерактивні вебінари.
4. Соціальні медіа та спільноти
 - Освітні YouTube-канали (*Learn German with Anja*, *Easy German*).
 - Мовні клуби у Facebook та Telegram для обміну досвідом та мовної практики.
 - Онлайн-співбесіди та партнерські програми для спілкування з носіями мови (*Tandem*, *Speaky*).
5. Електронні підручники та інтерактивні вправи
 - Цифрові версії традиційних підручників (*Motive*, *Menschen*, *Schritte International*).
 - Платформи для самостійного тестування рівня знань (*TestDaF Online*, *ÖSD-Prüfung*).

Переваги використання медіа комплексу

- Компетентнісний підхід: сприяє розвитку комунікативних, соціокультурних та когнітивних компетенцій.

- Індивідуалізація навчання: кожен учень може обирати темп та рівень складності матеріалів.
- Мотивація до навчання: сучасні інтерактивні методи підвищують зацікавленість студентів.
- Занурення в мовне середовище: використання автентичних матеріалів сприяє кращому розумінню мовних норм та культурних аспектів.

Практичне застосування

Медіа комплекс ефективно інтегрується в різні формати навчання:

- Традиційні аудиторні заняття (перегляд відео, прослуховування аудіо, інтерактивні тести).
- Дистанційне навчання (вебінари, онлайн-курси, мовні чати).
- Самостійне навчання (використання мобільних додатків, перегляд відеоуроків, виконання інтерактивних вправ).

Таким чином, медіа комплекс є потужним інструментом для викладання німецької мови, що дозволяє адаптувати навчальний процес до сучасних освітніх викликів та забезпечити ефективне засвоєння мови на всіх рівнях.

В результаті експериментального навчання вдалося досягти наступних результатів:

- активне формування медіакомпетентності;
- отримані предметні знання реалізовувалися в практичній діяльності засобами освітніх медіаресурсів і сервісів, створена «особиста зона користувача»;
- більш конкретне і мотивоване медіаспоживання;
- підвищення пізнавального інтересу до дисципліни «Іноземна мова»;
- створення іншомовного медіасередовища за допомогою медіа на іноземній мові;
- формування більш стійкої мотивації до вивчення іноземної мови завдяки вибору технічних допоміжних засобів навчання та внесенню мультимедійного компонента;
- розвиток аналітичного сприйняття інформації через слуховий і зоровий канали, а також інтерпретацію конкретної комунікативної події;

- створено медіакомплекс для навчання німецької мови для формування медіакомпетентності, описані конкретні платформи і джерела, наведені форми і методи роботи з медіаматеріалами;
- формуються основи медіаграмотності, медіакультури в відкритому освітньому просторі.

Отримані позитивні результати проведеного експериментального навчання свідчать про ефективність застосування медіакомплексу в навчанні іноземній мові як засобу реалізації компетентнісного підходу. Таким чином, проведена робота дозволяє зробити висновок про те, що висунута нами гіпотеза є доведеною, а поставлена мета досягнутою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування в освітній практиці // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2. – С. 17–23.
2. Біркун, Л. Л. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт. - 2002.
3. Белінський, В. М. Медіапсихологія: основи теорії та практики медіакомунікації. Київ: Наукова думка. – 2008.
4. Бондаренко, С.І. Навчання впродовж життя як основа соціокультурного розвитку суспільства. Київ: Наукова думка. - 2015.
5. Бориско, Н. Ф. Використання мультимедійних технологій у навчанні іноземних мов. Іноземні мови, 3. – 2016. – С. 12–18.
6. Бойко, Г. Є. Мультимедійні засоби навчання як чинник підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та Психологія, 28. – 2018. – С. 42–49.
7. Ващенко Л. Компетентнісний підхід до професійної підготовки вчителя: теоретичні та методичні основи. Київ: Педагогічна думка. – 2011.

8. Ващенко Л. Методологічні аспекти формування компетентності педагога // Освіта і педагогічна наука. – 2015. – № 3. – С. 22–28.
9. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
10. Грибок Н. Роль цифрових технологій у формуванні іншомовної комунікативної компетентності студентів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2017.
11. Зимня І. Є. Ключові компетенції – нова парадигма результату освіти. Вища освіта сьогодні, №3. – 2004. - С. 34-41.
12. Зязюн І.А. Професійна компетентність у педагогічній діяльності // Педагогічна майстерність. – Київ: Вища школа, 2008. – С. 32–45.
13. Колесник Н. Г. Медіаматеріали в освітньому процесі: інноваційні підходи та технології. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2016.
14. Левчук, Ю. М. Медіаосвіта: теоретико-методичні засади. Київ: Вид-во «Либідь». – 2015.
15. Ляшенко, І. І. Медіаграмотність як складова сучасної освіти. Київ: Освіта України. – 2014.
16. Мельник, О. П. Цифрові технології в процесі навчання іноземних мов: переваги та виклики. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 4(96). 2020. – С. 78–85.
17. Овчарук, О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи. Київ: «К.І.С.». – 2004.
18. Овчарук, О.В. (Ред.) Цифрова компетентність сучасного вчителя: європейський та український виміри. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – 2019.
19. Паращенко, Л. Г. Цифрова компетентність педагога як запорука успішної реалізації компетентнісного підходу в освіті. Освітній дискурс, 2(4). – 2020. С. 89-97.
20. Полонська, Т. М. Компетентнісний підхід у викладанні німецької мови: методичні аспекти. Освіта та педагогічна наука, 2. – 2019. - С. 23–30.

21. Bennett, M. J. Towards Ethnorelativism: A Developmental Model of Intercultural Sensitivity. In R. M. Paige (Ed.), *Education for the Intercultural Experience* (pp. 21-71). Yarmouth, ME: Intercultural Press. – 1993.
22. Bennett, S. *Media Literacy and Education in the Digital Age*. London: Routledge. – 2011.
23. Becker, P. *Kommunikative Didaktik und digitale Medien im Fremdsprachenunterricht*. Berlin: Springer. - 2017.
24. Carr, J. *Media and Cultural Identity*. New York: Oxford University Press. – 2012.
25. Chomsky, N. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press. – 1965.
26. Dewey, J. *Experience and Education*. New York: Macmillan. – 1938.
27. Delors, J. *Learning: The Treasure Within – Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-First Century*. Paris: UNESCO Publishing. – 1996.
28. European Commission. *The Digital Competence Framework 2.2 (DigComp 2.2)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. - 2022.
29. Fullan, M. *Stratosphere: Integrating Technology, Pedagogy, and Change Knowledge*. Toronto: Pearson. – 2013.
30. Jenkins, H. *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. New York: New York University Press. – 2006.
31. Hoffmann R. Professional Competencies in the 21st Century: A Framework for Analysis // *European Journal of Vocational Training*. – 2005. – Vol. 34. – P. 23–41.
32. Hofstede, G. *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. – 2001.
33. Hutt N. The Role of Competence in Professional Development // *Journal of Workplace Learning*. – 2003. – Vol. 15(7). – P. 310–318.
34. Hymes, D. On Communicative Competence. In J.B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269-293). London: Penguin Books. – 1972.

35. Kauffman, J. *Entrepreneurship and Innovation: A Small Business Perspective*. New York: Wiley. – 2009.
36. Lengrand, P. *An Introduction to Lifelong Learning*. Paris: UNESCO. – 1974.
37. Legutke, M., & Thomas, H. *Process and Experience in the Language Classroom*. London: Routledge. – 2013.
38. Little, D. *Learner Autonomy and Second Language Learning*. *Language Teaching*, 48(2). – 2015. C. 222–233.
39. Macdonald, R. *Media and Communication in a Globalized World*. London: SAGE Publications. – 2009.
40. Moore, E. *Global Communication: New Media and the Transformation of Culture*. Cambridge: Polity Press. – 2010.
41. Neuner, G. *Didaktik des Fremdverstehens: interkulturelles Lernen mit digitalen Medien*. Tübingen: Narr Verlag. - 2008.
42. Pellegrini J.W. *Key Competencies for Lifelong Learning* // *European Journal of Education*. – 2007. – Vol. 42(1). – P. 29–38.
43. Perkins, D. *Smart Schools: From Training Memories to Educating Minds*. New York: The Free Press. - 1992.
44. Raven J. *Competence in Modern Society: Its Identification, Development, and Release*. – Oxford: Psychologists Press, 1984.
45. Rogers, C. *Freedom to Learn*. Columbus: Charles E. Merrill Publishing Company. -1969.
46. Storch, G. *Einsatz digitaler Lernplattformen im DaF-Unterricht*. *Deutsch als Fremdsprache*, 57(1). - 2020. – C. 34–48.
47. Thornton, I. *Digital Media in Foreign Language Learning: Enhancing Communicative Competence Through Technology*. London: Routledge. – 2019.
48. Vygotsky, L.S. *Thought and Language*. Cambridge, MA: MIT Press. – 1986.
49. Weinert F.E. *Concept of Competence: A Conceptual Clarification* // *Defining and Selecting Key Competencies*. – Seattle: Hogrefe & Huber, 2001. – P. 45–66.

50. Weinfurter, H. Kompetenzorientiertes Lernen: Theoretische Grundlagen und praktische Anwendung. München: Springer. – 2015.

ZUSAMMENFASSUNG

Moderne Tendenzen der Bildungsentwicklung bedingen die Notwendigkeit, Methoden und Mittel des Lernens zu verbessern, die zur Formung der Schlüsselkompetenzen von Schülerinnen, Schülern und Studierenden beitragen. Im Kontext des Fremdsprachenunterrichts richtet sich besondere Aufmerksamkeit auf den kompetenzorientierten Ansatz, der nicht nur die Aneignung sprachlicher Kenntnisse, sondern auch die Entwicklung von Fähigkeiten zur effektiven Kommunikation, zum kritischen Denken und zur Anwendung der Sprache in realen Alltagssituationen vorsieht.

Eines der vielversprechenden Mittel zur Umsetzung dieses Ansatzes ist die Verwendung eines Medienkomplexes – eines integrierten Systems digitaler und traditioneller Medienressourcen, die eine aktive Einbeziehung der Lernenden in den Unterrichtsprozess fördern, ihre Motivation stimulieren und Flexibilität im Unterricht gewährleisten. Der Einsatz von Videos, Audios, interaktiven Plattformen, elektronischen Lehrbüchern und multimedialen Aufgaben ermöglicht die Schaffung einer kommunikationsorientierten Lernumgebung, die den modernen Bildungsstandards entspricht.

Der Medienkomplex im Fremdsprachenunterricht ist eine Gesamtheit digitaler und traditioneller Medienressourcen, die zur Steigerung der Effektivität des Lernprozesses

eingesetzt werden. Das Erlernen der deutschen Sprache mit Hilfe des Medienkomplexes ermöglicht es, den Unterricht dynamischer, interaktiver und näher an der realen Sprachumgebung zu gestalten.

Die Aktualität des Themas wird durch die Notwendigkeit bestimmt, effektive methodische Lösungen für den Fremdsprachenunterricht zu finden, die den Herausforderungen des digitalen Zeitalters entsprechen und die Ausbildung von Sprachkompetenzen auf hohem Niveau gewährleisten.

Den kompetenzorientierten Ansatz in der Bildung haben zahlreiche ukrainische und ausländische Wissenschaftler untersucht. Hier einige von ihnen und ihre Sichtweisen auf dieses Problem: O.W. Owtscharuk erforscht Fragen des kompetenzorientierten Ansatzes in der modernen ukrainischen Bildung, insbesondere die Rolle digitaler Technologien bei der Entwicklung der Schlüsselkompetenzen der Lernenden. L. Vaschtschenko beschäftigte sich mit der Analyse des kompetenzorientierten Ansatzes im Bildungswesen und dessen Einfluss auf die Entwicklung der professionellen Kompetenz von Lehrkräften. H.J. Bojko untersuchte die Rolle multimedialer Technologien im Fremdsprachenunterricht und den Einfluss digitaler Ressourcen auf die Entwicklung der Sprachkompetenzen. O.P. Melnyk forschte zur Methodik des Einsatzes elektronischer Lernkomplexe im Unterricht der deutschen Sprache. N. Hrybok befasste sich mit der Anwendung von Medientechnologien im Fremdsprachenunterricht und deren Einfluss auf die Bildung der Sprachkompetenz. L.H. Paraschenko beschäftigte sich mit der Frage der digitalen Kompetenz im modernen Bildungsraum sowie mit der Anpassung europäischer Standards des kompetenzorientierten Lernens in der Ukraine. J. Dewey gilt als einer der Begründer des Konzepts des „Lernens durch Erfahrung“ (experiential learning), das die Grundlage des kompetenzorientierten Ansatzes bildet. Er vertrat die Auffassung, dass Bildung praktische Fähigkeiten entwickeln und nicht nur Wissen vermitteln solle. H. Weinfurter betrachtete den kompetenzorientierten Ansatz als eine Verbindung kognitiver, affektiver und behavioraler Komponenten des Lernens. P. Lengrand ist einer der Theoretiker des Konzepts des „Lebenslangen Lernens“, das ein wichtiger Bestandteil des kompetenzorientierten Ansatzes ist. H. Neuner, einer der führenden deutschen Methodiker, untersuchte die Integration multimedialer Technologien in den Unterricht Deutsch als Fremdsprache. H. Storch analysierte digitale Lernplattformen und deren Einfluss auf die

Entwicklung der Sprachkompetenz. D. Little erforschte autonomes Lernen mithilfe von Medienkomplexen. P. Becker untersuchte den kommunikativen Ansatz sowie die Rolle elektronischer Ressourcen im Fremdsprachenunterricht.

Forschungsobjekt – der Prozess des Fremdsprachenunterrichts im Kontext des kompetenzorientierten Ansatzes.

Forschungsgegenstand – die Nutzung des Medienkomplexes als Instrument zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes im Deutschunterricht.

Ziel der Forschung ist die Analyse der Möglichkeiten des Einsatzes des Medienkomplexes im Fremdsprachenunterricht als Mittel zur Realisierung des kompetenzorientierten Ansatzes sowie die Bewertung seines Einflusses auf die Effizienz des Lernprozesses.

Dementsprechend umfassen die **Forschungsaufgaben**:

- Bestimmung der theoretischen Grundlagen des kompetenzorientierten Ansatzes im Fremdsprachenunterricht;
- Analyse des Medienkomplexes als Lerninstrument;
- Entwicklung und Erprobung methodischer Empfehlungen zu seiner Nutzung im Unterrichtsprozess;
- Bewertung der Wirksamkeit der vorgeschlagenen Methoden in der Praxis.

Zur Lösung der gestellten Aufgaben wurden folgende **Forschungsmethoden** eingesetzt: Analyse, Synthese und Generalisierung von Daten, die in methodischer, linguistischer sowie psychologisch-pädagogischer Literatur zum untersuchten Problem dargestellt sind; Vergleich ausländischer und inländischer Forschungen zur Nutzung des Medienkomplexes im Fremdsprachenunterricht als Mittel zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes; Beobachtung; Experiment.

Wissenschaftliche Neuheit der Forschung besteht in der Weiterentwicklung der Methodik des Einsatzes des Medienkomplexes im Fremdsprachenunterricht als Mittel zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes im Lernprozess.

Theoretische Bedeutung der Forschung. Die Untersuchung erweitert die wissenschaftlichen Vorstellungen über:

- die Rolle des Medienkomplexes im Fremdsprachenunterricht;

- den Einfluss des kompetenzorientierten Ansatzes auf die Effizienz des Lernens;
- die methodologischen Grundlagen des Einsatzes digitaler Technologien in der Sprachbildung;
- die Integration traditioneller und moderner Lehrmethoden zur Entwicklung der Sprachkompetenz.

Die erzielten Ergebnisse können für weitere Forschungen im Bereich der Fremdsprachendidaktik, pädagogischer Innovationen und der digitalen Didaktik genutzt werden.

Praktische Bedeutung der Forschung. Die Ergebnisse können angewendet werden bei:

- der Entwicklung methodischer Empfehlungen für Fremdsprachenlehrkräfte;
- der Erstellung von Lehrprogrammen unter Einsatz des Medienkomplexes;
- der Verbesserung von Online-Kursen und Fernunterricht;
- der Erstellung von Lehrmaterialien, die traditionelle und digitale Ressourcen verbinden;
- der Steigerung der Motivation der Studierenden und der Verbesserung der Qualität des Fremdsprachenerwerbs.

Diese Forschung kann nützlich sein für Lehrerinnen und Lehrer, Dozierende, Methodikerinnen und Methodiker sowie Entwicklerinnen und Entwickler von Bildungsprogrammen.

Struktur der Arbeit. Die Masterarbeit besteht aus folgenden Teilen: Einleitung, drei Kapiteln, Schlussfolgerungen, Literaturverzeichnis sowie Zusammenfassungen in deutscher und englischer Sprache.

Im **Kapitel 1 „Theoretische Grundlagen des kompetenzorientierten Ansatzes im Fremdsprachenunterricht“** werden Begriff und Wesen des kompetenzorientierten Ansatzes in der Bildung dargestellt, die wichtigsten Aussagen von Wissenschaftlern zu diesem Thema präsentiert sowie Wege zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes im Fremdsprachenunterricht aufgezeigt.

Kapitel 2 „Didaktische Besonderheiten des Einsatzes von Medienmaterialien im Fremdsprachenunterricht“ behandelt Internet-Technologien als Umfeld für die Nutzung von Medienmaterialien und beschreibt die Besonderheiten ihres Einsatzes beim Erlernen der deutschen Sprache.

Im **Kapitel 3 „Praktische Grundlagen des Einsatzes des Medienkomplexes als Mittel des kompetenzorientierten Ansatzes im Deutschunterricht“** wird eine experimentelle Untersuchung vorgestellt und die Ergebnisse der Anwendung des Medienkomplexes im Unterricht der deutschen Sprache als Mittel zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes analysiert.

Die Schlussfolgerungen fassen das in der Arbeit dargestellte Material zusammen und konzentrieren sich auf deren wichtigste Aspekte. Der Medienkomplex beim Erlernen der deutschen Sprache kann verschiedene Komponenten umfassen, darunter audiovisuelle Materialien wie Videounterricht, Bildungsfilme und -serien (zum Beispiel *Deutsch lernen mit der DW* von Deutsche Welle), Audiopodcasts, Nachrichten und Radiosendungen (wie *Slow German* oder *ARD Podcast*) sowie Hörbücher und Audiodialoge zur Entwicklung des Hörverstehens. Ebenso gehören dazu interaktive Online-Ressourcen, beispielsweise Bildungsplattformen wie das Goethe-Institut, BBC Languages oder Deutsche Welle, Online-Kurse wie Duolingo, Memrise oder LingQ sowie interaktive Übungen zu Grammatik und Wortschatz (etwa *Grimm Grammar* oder *Mein-Deutschbuch.de*).

Darüber hinaus spielen multimediale Lernprogramme eine wichtige Rolle, darunter virtuelle Sprachlabore und Simulationen kommunikativer Situationen, mobile Apps zum Erlernen der deutschen Sprache (wie Anki, Busuu oder HelloTalk) sowie Webquests und interaktive Webinare. Auch soziale Medien und Gemeinschaften sind Bestandteil des Medienkomplexes, beispielsweise Bildungs-YouTube-Kanäle (*Learn German with Anja*, *Easy German*), Sprachclubs auf Facebook und Telegram zum Erfahrungsaustausch und zur Sprachpraxis oder Online-Gespräche und Partnerprogramme für die Kommunikation mit Muttersprachlern (Tandem, Speaky). Schließlich gehören auch elektronische Lehrbücher und interaktive Übungen dazu, etwa digitale Versionen traditioneller Lehrwerke (*Motive*, *Menschen*, *Schritte International*) sowie Plattformen zur Selbstüberprüfung des Kenntnisstandes (wie *TestDaF Online* oder *ÖSD-Prüfung*).

Der Einsatz des Medienkomplexes bietet zahlreiche Vorteile. Er unterstützt den kompetenzorientierten Ansatz, indem er die Entwicklung kommunikativer, soziokultureller und kognitiver Kompetenzen fördert. Gleichzeitig ermöglicht er die Individualisierung des Lernens, da jede Lernende und jeder Lernende das Tempo und den Schwierigkeitsgrad der Materialien selbst wählen kann. Moderne interaktive Methoden tragen zudem zur Steigerung der Lernmotivation bei. Schließlich erlaubt die Nutzung authentischer Materialien ein tieferes Eintauchen in die Sprachumgebung und ein besseres Verständnis sprachlicher Normen und kultureller Aspekte.

Damit erweist sich der Medienkomplex als ein wirkungsvolles Instrument für den Deutschunterricht, das es ermöglicht, den Lernprozess an die aktuellen bildungspolitischen Herausforderungen anzupassen und einen effektiven Spracherwerb auf allen Niveaustufen zu gewährleisten.

Im Ergebnis des experimentellen Unterrichts konnten folgende Resultate erzielt werden:

- aktive Entwicklung der Medienkompetenz;
- die erworbenen Fachkenntnisse wurden durch den Einsatz von Bildungsmedienressourcen und -diensten in die praktische Tätigkeit umgesetzt, es wurde eine „persönliche Nutzerzone“ geschaffen;
 - konkreteres und motivierteres Medienkonsumverhalten;
 - Steigerung des kognitiven Interesses an dem Fach „Fremdsprache“;
 - Schaffung einer fremdsprachlichen Medienumgebung durch den Einsatz von Medien in der Zielsprache;
- Aufbau einer nachhaltigeren Motivation zum Fremdsprachenlernen durch die Auswahl technischer Hilfsmittel und die Integration multimedialer Komponenten;
- Entwicklung eines analytischen Informationsverstehens über auditive und visuelle Kanäle sowie durch die Interpretation konkreter kommunikativer Ereignisse;
- Erstellung eines Medienkomplexes für den Deutschunterricht zur Förderung der Medienkompetenz, Beschreibung konkreter Plattformen und Quellen sowie Darstellung von Formen und Methoden der Arbeit mit Medienmaterialien;
- Herausbildung von Grundlagen der Medienbildung und Medienkultur im offenen Bildungsraum.

Die erzielten positiven Ergebnisse des experimentellen Unterrichts bestätigen die Wirksamkeit des Einsatzes des Medienkomplexes im Fremdsprachenunterricht als Mittel zur Umsetzung des kompetenzorientierten Ansatzes. Somit lässt sich feststellen, dass die von uns aufgestellte Hypothese bestätigt und das angestrebte Ziel erreicht wurde.

SUMMARY

Modern trends in the development of education necessitate the improvement of teaching methods and tools that contribute to the formation of key competencies among pupils and students. In the context of foreign language teaching, particular attention is drawn to the competence-based approach, which involves not only the acquisition of linguistic knowledge but also the development of skills in effective communication, critical thinking, and the use of language in real-life situations.

One of the promising means of implementing this approach is the use of a media complex—an integrated system of digital and traditional media resources that fosters active student engagement in the learning process, stimulates their motivation, and ensures flexibility in teaching. The use of videos, audio materials, interactive platforms, electronic textbooks, and multimedia tasks makes it possible to create a communication-oriented learning environment that meets modern educational standards.

The media complex in foreign language teaching is a combination of digital and traditional media resources used to increase the effectiveness of the learning process.

Learning German through a media complex makes the educational process more dynamic, interactive, and closer to a real linguistic environment.

The relevance of the topic is determined by the need to find effective methodological solutions for foreign language teaching that meet the challenges of the digital age and ensure the development of high-level language competencies.

The competence-based approach in education has been studied by many Ukrainian and foreign scholars. Some of them and their perspectives on this issue are as follows: O.V. Ovcharuk examines the competence-based approach in modern Ukrainian education, particularly the role of digital technologies in developing students' key competencies; L. Vashchenko analyzed the competence-based approach in education and its influence on the formation of teachers' professional competence; H.Ye. Boyko studied the role of multimedia technologies in foreign language teaching and the impact of digital resources on the development of language competencies; O.P. Melnyk explored methods for using electronic learning complexes in teaching German; N. Hrybok investigated the application of media technologies in foreign language learning and their impact on the development of language competence; L.H. Parashchenko focused on digital competence in the modern educational space and the adaptation of European competence-based learning standards in Ukraine.

J. Dewey is one of the founders of the concept of experiential learning, which forms the basis of the competence-based approach. He believed that education should develop practical skills, not just transmit knowledge. H. Weinfurter viewed the competence-based approach as a combination of cognitive, affective, and behavioral components of learning. P. Lengrand is one of the theorists of the lifelong learning concept, which is an important element of the competence-based approach. H. Neuner, a leading German methodologist, investigated the integration of multimedia technologies in teaching German as a foreign language. H. Storch analyzed digital learning platforms and their influence on the development of language competence. D. Little studied autonomous learning using media complexes, and P. Becker examined the communicative approach and the role of electronic resources in foreign language teaching.

Object of the study – the process of foreign language teaching in the context of a competence-based approach.

Subject of the study – the use of a media complex as a tool for implementing the competence-based approach in German language teaching.

The aim of the study is to analyze the possibilities of using a media complex in foreign language teaching as a means of implementing the competence-based approach and to evaluate its impact on learning effectiveness.

Accordingly, the **research tasks** include:

- identifying the theoretical foundations of the competence-based approach in foreign language teaching;
- analyzing the media complex as a learning tool;
- developing and testing methodological recommendations for its use in the educational process;
- evaluating the effectiveness of the proposed methods in practice.

To achieve these tasks, the following **research methods** were used: analysis, synthesis, and generalization of data presented in methodological, linguistic, and psychological-pedagogical literature on the studied problem; comparison of foreign and domestic studies on the use of media complexes in foreign language teaching as a means of implementing the competence-based approach; observation; and experiment.

Scientific novelty of the study lies in the improvement of the methodology for using a media complex in foreign language teaching as a means of implementing the competence-based approach in education.

Theoretical significance of the study. The research expands scientific understanding of:

- the role of the media complex in foreign language teaching;
- the impact of the competence-based approach on learning effectiveness;
- the methodological foundations for using digital technologies in language education;
- the integration of traditional and modern teaching methods to develop language competence.

The obtained results can be used for further research in the field of foreign language teaching methodology, pedagogical innovations, and digital didactics.

Practical significance of the study. The results of the study can be applied in:

- developing methodological recommendations for foreign language teachers;
- designing educational programs using a media complex;
- improving online courses and distance learning;
- preparing educational materials that combine traditional and digital resources;
- enhancing student motivation and improving the quality of foreign language acquisition.

This research can be useful for teachers, lecturers, methodologists, and educational program developers.

Structure of the work: The master's thesis consists of the following parts: an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and summaries in German and English.

Chapter 1, “Theoretical Foundations of the Competence-Based Approach in Foreign Language Learning,” presents the concept and essence of the competence-based approach in education, summarizes the main statements of scholars on this topic, and outlines the ways of implementing the competence-based approach in foreign language learning.

Chapter 2, “Didactic Features of the Media Materials Complex in Foreign Language Learning,” examines internet technologies as a medium for using media materials and highlights the specific features of applying media resources in German language learning.

Chapter 3, “Practical Foundations for Using the Media Complex as a Means of Implementing the Competence-Based Approach in German Language Learning,” presents an experimental study and analyzes the results of using the media complex in German as a tool for implementing the competence-based approach.

The **conclusions** summarize the material presented in the thesis and focus on its key aspects.

The **list of references** includes 50 sources of Ukrainian and foreign literature, which allowed for a comprehensive exploration of the master's thesis topic.

